Euroopa Komisjon

Strateegiline soolise võrdõiguslikkuse tagamise kava 2016–2019

Õigus- ja tarbijaküsimused

Europe Direct on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu käsitlevatele küsimustele
Tasuta infotelefon: (*)
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2016
2016 — pp. 48 — 20 × 20 cm

Brussels, 3.12.2015
SWD(2015) 278 final

Print	ISBN 978-92-79-53442-3	doi:10.2838/8893	DS-04-15-858-ET-C
PDF	ISBN 978-92-79-53411-9	doi:10.2838/213030	DS-04-15-858-ET-N

© Euroopa Liit, 2016
Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium
Trükitud valgele elementaarkloorivabale paberile (ECF)

Strateegiline soolise

võrdõiguslikkuse tagamise kava

2016–2019

Hea lugeja!

Euroopa õigus- ja tarbijaküsimuste ning soolise võrdõiguslikkuse volinikuna on mul väga hea meel tutvustada teile meie uut strateegilist soolise võrdõiguslikkuse tagamise kava (2016–2019).

Ehkki Euroopa on viimastel aastatel tänu kohalikul, riikide ja Euroopa tasandil tehtud raskele tööle samm-sammult edasi liikunud, on soolise võrdõiguslikkuse tagamine alles pooleli. Oleme veel kaugel võrdõiguslikkuse saavutamisest, eriti osalemisel tööturul, majandusliku iseseisvuse, palkade ja pensionide puhul, juhtivatel ametikohtadel, võitluses soolise vägivallaga ja oma välistegevuses.

Et Euroopa Liitu sel teel edasi juhatada, kogusime soolise võrdõiguslikkuse teemalisi seisukohti kõikjalt Euroopast, kasutades Eurobaromeetri uuringut, soolise võrdõiguslikkuse tuleviku teemalist foorumit ja veebipõhist avalikku konsultatsiooni. Samuti hindasime naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia 2010–2015 tugevaid ja nõrku kohti.

Käesolev strateegiline soolise võrdõiguslikkuse tagamise kava (2016–2019) tähistab uut etappi meie püüdlustes edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust, sest sellega jätkatakse keskendumist esmatähtsatele ülesannetele eriti olulistes valdkondades. Selles määratakse kindlaks enam kui kolmkümmend viis esmatähtsas valdkonnas elluviidavat põhimeedet, kehtestatakse ajakava ja esitatakse näitajad järelevalve jaoks. Lisaks rõhutatakse selles vajadust lõimida soolise võrdõiguslikkuse mõõde kõikidesse ELi tegevuspõhimõtetesse, nagu ka ELi rahastamisprogrammidesse. See on minu viis tagada, et soolist võrdõiguslikkust edendatakse kogu ELis konkreetsete meetmete ja tõhustate sammude abil.

Jään ootama võimalust teha teiega lähiaastail koostööd kandmaks hoolt selle eest, et naiste ja meeste võrdõiguslikkus saab üha enam reaalsuseks.

Věra Jourová
Õigusküsimuste, tarbijate ja soolise võrdõiguslikkuse

1. SISSEJUHATUS

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine on ELi põhitegevus: naiste ja meeste võrdõiguslikkus on üks ELi põhiväärtustest,[1] eesmärkidest[2] ja peamistest majanduskasvu edasiviivatest jõududest[3]. Liit edendab meeste ja naiste võrdõiguslikkust kõigi oma meetmete puhul[4].

Komisjoni teatises "Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia 2010–2015"[5] on määratud kindlaks **viis esmatähtsat valdkonda**:
- **naiste ja meeste võrdväärne majanduslik iseseisvus;**
- **võrdne tasu võrdväärse töö eest;**
- **võrdõiguslikkus otsustustasandil;**
- **väärikus ja isikupuutumatus ning soolise vägivalla lõpetamine;**
- **soolise võrdõiguslikkuse edendamine väljaspool ELi.**

Viimastel aastatel on tehtud edusamme,[6] millest annab tunnistust kõrgeim seni registreeritud naiste tööhõivemäär (2014. aastal 64 %) ja naiste üha suurem osalemine majanduslike otsuste tegemises. Paraku töötab sellele tõususuundumusele vastu püsiv ebavõrdsus teistes valdkondades, näiteks palgas ja sissetulekutes.

Kõik viis 2010. aastal kindlaks määratud esmatähtsat valdkonda on päevakohased ka praegu. Läheb veel aega, enne kui viimasel viiel aastal soolise ebavõrdsuse kaotamiseks astutud sammud toovad kaasa vajalikud muutused ja uued toetusmeetmed kõnealustes valdkondades. Samal ajal mõjutavad soolist võrdõiguslikkust majanduskriisist tulenevad hiljutised sotsiaal-majanduslikud muutused, digitaaltehnoloogia kiire levik, sisseränne ja lõimumine.

Seepärast, nagu on sätestatud komisjoni 2016. aasta tööprogrammis,[7] jätkab komisjon oma praktilist tegevust soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks. Tegevus jätkub kõigis viies esmatähtsas valdkonnas. Kui me tahame saavutada naiste ja meeste vahel tõelise võrdõiguslikkuse kõikides eluvaldkondades nii ELis kui ka mujal, peavad kaasa lööma kõik osalejad. Käesolev "Strateegiline soolise võrdõiguslikkuse tagamise kava (2016–2019)" on tugiraamistik, mille alusel suurendada jõupingutusi kõikidel tasanditel, olgu tegemist Euroopa, riigi, piirkonna või kohaliku tasandiga. Sellega tugevdatakse jätkuvalt Euroopa soolise võrdõiguslikkuse pakti (2011–2020)[8].

Oma panuse on andnud nii liikmesriigid, Euroopa Parlament kui ka paljud erinevad sidusrühmad, sealhulgas avaliku konsultatsiooni kaudu, mille raames saadi ligi 5 000 vastust. Enamik (94 %) vastanud organisatsioonidest leidis, et praeguses strateegias kindlaksmääratud esmatähtsad eesmärgid on tulevikku silmas pidades endiselt asjakohased.

Seda seisukohta kinnitavad liikmesriigid, kes ühtlasi tunnistavad Euroopa tasandil toimuva tegevuse olulisust tugiraamistiku esitamisel[9]. Üha rohkem liikmesriike lahendab soolise võrdõiguslikkuse probleeme naiste ja meeste võrdõiguslikkusele keskenduvate riiklike strateegiate või tegevuskavade abil (vt 5. lisa). Need strateegiad ja tegevuskavad erinevad oma rõhuasetuse ja püüdluste poolest, kuid nad

1 ELi lepingu artikkel 2.
2 ELi lepingu artikkel 3.
3 OECD, "Closing the gender gap: Act Now" ("Soolise ebavõrdsuse kaotamine: aeg tegutseda").
4 ELi toimimise lepingu artikkel 8.
5 Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia 2010–2015 (KOM(2010) 491).
6 Vt näiteks http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/annual_reports/150324_annual_report_2014_web_en.pdf.
7 COM(2015) 610.
8 Vt tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO) 7. märtsi 2011. aasta järeldused.
9 Naiste ja meeste võrdsete võimaluste nõuandekomitee arvamus "Gender equality in the 21st century: remaining challenges and priorities" ("Sooline võrdõiguslikkus 21. sajandil: allesjäänud probleemid ja prioriteedid").

kõik hõlmavad poliitikat, mille eesmärk on kaotada sooline vägivald ja tagada sooline võrdõiguslikkus tööturul (vt 6. lisa). Samuti on neis käsitletud ulatuslikult haridust ja koolitust, soostereotüüpe ning töö- ja pereelu ühitamist, samal ajal kui otsuste tegemine on valdkond, millele on pööratud kõige vähem tähelepanu.

"Strateegiline soolise võrdõiguslikkuse tagamise kava (2016–2019) põhineb 2010.–2015. aasta strateegia pideval[10] ja erakorralisel[11] hindamisel, mille raames on muu hulgas järeldatud, et strateegial on lisaväärtus mitmes valdkonnas, eriti tegevuskavade koostamisel ja õppimisel, sest see on väärtuslik raamistik soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamiseks komisjonis ja sidus raamistik soolise võrdõiguslikkuse alase poliitika elluviimiseks liikmesriikides.

Soolise võrdõiguslikkuse edendamine on eurooplaste jaoks oluline: hiljutise Eurobaromeetri uuringu[12] vastajatest kolm neljandikku (76 %) leidis, et meeste ja naiste vahelise ebavõrdsuse kaotamine peaks olema ELis esmatähtis eesmärk. Umbes üheksa vastajat kümnest (91 %) oli nõus, et meeste ja naiste vahelise ebavõrdsuse kaotamine on vajalik õiglasema ühiskonna loomiseks.

2. SOOLINE VÕRDÕIGUSLIKKUS AASTAL 2015: PROBLEEMID JA LÕHED

Kriisi ajal kerkis nii meeste kui ka naiste tööpuudus väga paljudes riikides vastuvõetamatule tasemele. Samal ajal on kõikjal ELis üha enam naisi **majanduslikult aktiivsed**. Naiste **tööhõive** saavutas 2014. aastal kõrgeima seni registreeritud taseme (64 %),[13] meeste tööhõive tase (75 %)[14] peab aga kriisieelsele tasemele naasmiseks veel tõusma. Seetõttu sõltub aina rohkem peresid rahaliselt naiste tööst. Naised on leidnud mitmes eluvaldkonnas tee **vastutavatele ametikohtadele** ja ehkki nad moodustavad börsil noteeritud suurettevõtete juhatuste liikmetest endiselt vaid 21 %,[15] on viimasel viiel aastal toimunud märkimisväärne edasiminek (9 protsendipunkti). Kõige suuremad on olnud edusammud riikides, kes on kehtestanud seadusandlikud meetmed. Sooline tasakaal on paranenud ka poliitikas, kuigi aeglasemalt: naiste osakaal riikide parlamentides ja valitsustes on pidevalt suurenenud, vastavalt 22 %lt ja 21 %lt 2004. aasta lõpus 29 %ni ja 27 %ni 2015. aastal[16]. Vähenenud on ka sooline ebavõrdsus teadusasutuste otsustusorganites: naissoost asutusejuhtide osakaal suurenes 15 ELi riigis neist 20st, kelle kohta on olemas 2010. ja 2014. aasta andmed[17].

Suhtumine võrdõiguslikkusesse on muutumas, ent tänapäeva noorem põlvkond ei ole soostereotüüpide ja -erinevuste eest kaitstud. Sooline ebavõrdsus hariduses püsib, kajastudes õppeainete valimisel, õpitulemustes ja osalusmustrites. Poisid – eriti need, kes on pärit

10 Naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia vahehindamine ja iga-aastased aruanded.
11 http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/documents/151120_strategy_evaluation_en.pdf.
12 Eurobaromeetri eriuuring nr 428 (märts 2015).
13 Eurostat.
14 Samas.
15 Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi andmebaas vastutavatel ametikohtadel olevate naiste ja meeste kohta (aprill 2015).
16 Samas.
17 She Figures 2015.

ebasoodsamast keskkonnast – langevad koolist välja sagedamini kui tüdrukud ja neil on märksa rohkem raskusi lugemisega[18]. Naistel on suurema tõenäosusega kõrghariduskraad, ent nad on endiselt üleesindatud õppevaldkondades, mis on seotud naiste traditsiooniliste rollidega, nagu hoolekanne, ning alaesindatud teaduses, matemaatikas, infotehnoloogias ja inseneriteadustes ning nendega seotud valdkondades. Selle tulemusel on **elukutsega seotud ebavõrdsus** võtmas uut kuju, mitte vähenemas, ja hoolimata investeerimisest oma haridusse on noorte naiste tõenäosus muutuda majanduslikult mitteaktiivseks noorte meeste omast endiselt kaks korda suurem. Naised on ka suurim kasutamata ettevõtluspotentsiaali allikas, sest neid on ettevõtjate hulgas vaid 29 %.

Juurdepääsul rahalistele vahenditele kogu elu jooksul on soolisest võrdõiguslikkusest raske rääkida. Naiste, eriti sisserändajatest naiste ja üksikvanemana leibkonda ülal pidavate naiste sissetulekute osakaal on tööturul meeste omast endiselt märksa väiksem. Tööl käivad naised, iseäranis emad, töötavad suurema tõenäosusega osalise tööajaga ja neile makstakse tunnis keskmiselt 16 %[19] vähem kui meestele. Selle tagajärjel on naiste ja meeste üldiste sissetulekute erinevus aktiivsetel tööaastatel kasvanud 41 %ni,[20] mis toob kaasa väga suure, praegu 40 %ni küündiva lõhe pensionides[21]. Vanemaid naisi ohustab vaesus ja sotsiaalne tõrjutus märksa enam kui vanemaid mehi ning viimastel aastatel ei ole tuvastatud mingeid leevendavaid suundumusi. Ilma uute meetmeteta on tõenäoline, et naised jäävad emaks olemise tõttu nii tööl käies kui ka pensionipõlves majanduslikult ebasoodsamasse olukorda, eeskätt seepärast, et hoolduskohustused ja majapidamistööd jaotuvad ebavõrdselt (töötavad naised pühendavad vanema- ja majapidamiskohustuste täitmisele päevas aega endiselt kaks ja pool tundi rohkem kui mehed)[22].

Ikka veel on laialt levinud **sooline vägivald**, mis võib esineda mitmes vormis: iga kolmas naine on tunda saanud füüsilist või seksuaalset vägivalda, 5 % naistest on elanud pärast 15. eluaastat läbi vägistamise ja 20 % naistest on kogenud ahistamist veebis[23]. Selline vägivald leiab aset kõikjal – kodus, tööl, koolis, tänaval ja internetis – olenemata ohvri sotsiaalsest taustast. Sooline vägivald ja negatiivsed stereotüübid näiteks spordis on levinud kõikjal[24]. See ei kahjusta mitte üksnes ohvrite tervist ja heaolu, vaid ka nende tööelu, vähendades seeläbi nende rahalist sõltumatust ja tekitades kahju majandusele üldiselt. Hinnangute kohaselt ähvardab ELis 500 000 naist ja tüdrukut suguelundite moonutamise oht[25]. Peale selle moodustavad naised ja tüdrukud lõviosa inimkaubanduse ohvritest (68 % naised, 17 % mehed, 12 % tüdrukud, 3 % poisid)[26].

Naiste põhiõiguste rikkumine jätkub **kogu maailmas**. Naised kogevad diskrimineerimist juurdepääsul haridusele, tööle, sotsiaalkaitsele, pärandile, majanduslikele varadele ja tootmisvahenditele ning osalemisel otsuste tegemises ja ühiskonnas üldisemalt.

Naised kulutavad meestest kaks kuni kümme korda rohkem aega tasustamata tööle, mis on üks peamisi takistusi naiste majandusliku ja poliitilise mõjuvõimu suurendamisel[27]. Praegu peab suguelundite moonutamise tagajärgedega toime tulema ligikaudu 140 miljonit tüdrukut ja naist. Iga üheksas tüdruk pannakse paari enne 15. eluaastat, paljud sunnitakse abielluma ja emaks saama enne 16aastaseks

18 Vt näiteks OECD, 2014, "Are boys and girls equally prepared for life?" ("Kas poistel ja tüdrukutel on eluks võrdne ettevalmistus?") http://www.oecd.org/pisa/pisaproducts/PIF-2014-gender-international-version.pdf.
19 Eurostati värskeimad kättesaadavad andmed on pärit 2012. aastast.
20 Samas.
21 Sotsiaalkaitse komitee ja Euroopa Komisjoni 2015. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta.
22 Eurofound.
23 Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet (FRA).
24 Uuring soolise vägivalla kohta spordis: https://eacea.ec.europa.eu/about-eacea/calls-for-tender/study-gender-based-violence-in-sport-eacea201502_en.
25 EP 2012. aasta resolutsioon naiste suguelundite moonutamise lõpetamise kohta.
26 Eurostat.
27 http://www.oecd.org/dev/development-gender/Unpaid_care_work.pdf.

saamist[28]. Sellel on tõsised tagajärjed: rasedus- ja sünnitusaegsed tüsistused on alaealiste tüdrukute seas sageduselt teine surmapõhjus[29]. Aastatuhande arengueesmärkide[30] kehtestamisest saadik on edusammud emade tervishoiu valdkonnas olnud pettumust valmistavalt aeglased ning naisi ja tüdrukuid kahjustab ebaproportsionaalselt HIV. See on seotud muu hulgas suutmatusega tagada naistele ja tüdrukutele üleüldine juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele.

3. PÕHIÜLESANDED JA -MEETMED AASTATEKS 2016–2019

Komisjon kinnitas tööprogrammis enda kohustust jätkata tööd meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamise nimel. See tähendab, et soolise võrdõiguslikkuse poliitika keskmesse jäetakse viis olemasolevat põhiülesannet:

- suurendada naiste osalemist tööturul ning tagada naiste ja meeste võrdväärne majanduslik iseseisvus;
- vähendada soolist palga-, sissetulekute ja pensionilõhet ning võidelda sel viisil naiste seas esineva vaesusega;
- edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust otsustustasandil;
- võidelda soolise vägivalla vastu ning kaitsta ja toetada ohvreid ning
- edendada soolist võrdõiguslikkust ja naiste õigusi kogu maailmas.

Allpool on esitatud koos soovitusliku ajakavaga põhimeetmed, mis on välja valitud selleks, et saavutada komisjoni praeguse koosseisu ametiaja jooksul võimalikult suur mõju ja eesmärkide täidetavus. Edusamme mõõdetakse eeskätt 1. lisa näitajate ja 2. lisa eesmärkide alusel. Kõikides esmatähtsates valdkondades pööratakse tähelepanu meeste rollile, soostereotüüpide lammutamisele ja mittediskrimineerivate soorollide edendamisele. Erilist tähelepanu pööratakse selliste mitmeti ebasoodsas olukorras olevate rühmade erivajadustele, nagu üksikvanemad ning eakamad, sisserändajatest, roma ja puudega naised.

Iga põhiülesande alla koondatud eesmärkide saavutamiseks kasutatakse valikut seadusandlikest ja muudest vahenditest ja rahastamisvahenditest, mille hulka kuuluvad:

- soolise võrdõiguslikkuse mõõtme lõimimine kogu ELi tegevusse (vt 4. jagu);
- võrdset kohtlemist käsitlevate õigusaktide jõustamine;

28 Maailma Terviseorganisatsiooni pressiteated, märts 2013.
29 http://who.int/mediacentre/factsheets/fs364/en/.
30 http://www.unmillenniumproject.org/goals/.

- ELi rahastamisprogrammid aastateks 2014–2020 (vt 5. jagu);
- käimasolev tõhustatud andmete kogumine Eurostati, Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi (EIGE), Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi (Eurofound), Euroopa Nõukogu ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) toel;
- liikmesriikidevaheline heade tavade vahetamine ja üksteiselt õppimine ning koostöö kõigi toimijatega (vt 6. jagu);
- elluviidud põhimeetmete iga-aastane läbivaatamine naiste ja meeste võrdõiguslikkust käsitlevate iga-aastaste eduaruannete koostamisel, et hinnata vajadust võtta lisameetmeid.

3.1. Suurendada naiste osalemist tööturul ning tagada naiste ja meeste võrdväärne majanduslik iseseisvus

Eesmärgid

Et saavutada ELi eesmärk jõuda 2020. aastaks meeste ja naiste 75 % tööhõivemäärani ning eelkõige selleks, et kaotada sooline erinevus tööhõives, tuleb teha kooskõlastatud jõupingutusi hõlbustamaks naiste osalemist tööturul. Nagu on rõhutatud 2016. aasta tööprogrammis, tuleb selle raames lihtsustada hooldus- ja töökohustuste tasakaalu viimist. Samuti on vaja jagada võrdsemalt hooldus- ja majapidamiskohustuste täitmisele kuluvat aega. Tuleb saavutada lastehoidu käsitlevad Barcelona eesmärgid[31] ning koos liikmesriikidega tuleks kaaluda viise, kuidas muuta need eesmärgid kaugeleulatuvamaks ja neid laiendada, et need hõlmaksid ka hoolitsemist teiste ülalpeetavate eest. Võrdväärse majandusliku iseseisvuse osad on ka naisettevõtlus, sooline võrdõiguslikkus teaduses ja sisserändajatest naiste lõimimine tööturule.

PÕHIMEETMED NIMETATUD EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

Jätkata tegevust eesmärgiga suurendada naiste osalemist tööturul ning edendada töö- ja pereelu ühildamist, lisades uue ja ulatusliku algatuse, mille raames otsitakse lahendusi töötavate lapsevanemate ning hooldajate töö- ja pereelu tasakaaluga seotud probleemidele32 (2016–2019):

- ajakohastada praegust ELi õigusraamistikku: tagada parem jõustamine ja vajaduse korral võtta sotsiaalpartneritega konsulteerides33 vastu õigusaktid puhkuseaja ja paindliku tööajakorralduse valdkonnas, et tagada lapsevanematele ja hoolduskohustustega isikutele parem töö- ja eraelu tasakaal (2016–2019);
- kehtestada ulatuslik poliitikaraamistik, millega toetatakse lapsevanemate osalemist tööturul ning puhkuseaja ja paindliku tööajakorralduse võrdsemat kasutamist, sealhulgas kaaludes võimalikke võrdlusuuringuid, ELi rahaliste vahendite sihipärast kasutamist liikmesriikide toetamiseks ja teadlikkuse suurendamist (2016);
- jätkata liikmesriikide tegevuse jälgimist ja toetamist lastehoidu käsitlevate Barcelona eesmärkide saavutamisel (igal aastal); võtta arvesse töö- ja eraelu tasakaalu teemalise avaliku konsultatsiooni tulemusi,34 kaaluda konsulteerimist liikmesriikide ja sidusrühmadega küsimustes, kuidas muuta Barcelona eesmärgid kaugeleulatuvamaks ja rakendada ulatuslikumat arusaama, mis hõlmab näiteks hoolitsemist teiste ülalpeetavate eest, vastavate teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti (2016);

31 Võimaldada lastehoiuteenust vähemalt 33 %le alla kolmeaastastest lastest ja vähemalt 90 %le lastest vanuses kolmest aastast kuni kohustusliku koolieani.
32 Komisjoni 2016. aasta tööprogrammi I lisa 2. meede, http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_012_new_initiative_replacing_maternity_leave_directive_en.pdf.
33 Euroopa Komisjon, 2015, ELi toimimise lepingu artikli 154 kohase sotsiaalpartneritega konsulteerimise esimene etapp, mille raames käsitletakse võimalikke meetmeid töötavate lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu tagamiseks, C(2015) 7754 final.
34 http://ec.europa.eu/justice/newsroom/gender-equality/opinion/1511_roadmap_reconciliation_en.htm.

- toetada liikmesriike nende püüdlustes suurendada naiste osalemist tööturul; jälgida tähelepanelikult Euroopa poolaasta raames võetavaid riiklikke reformimeetmeid kooskõlas tööhõivesuunistega[35] ja vajaduse korral anda välja riigipõhised soovitused (igal aastal) ning
- jätkata ettevõtjate toetamist nende püüdlustes suurendada naiste osalemist tööturul, hõlbustades mitmekesisuse harta[36] platvormide kasutamist (rakendamisel).

Peale selle jätkatakse jõupingutuste suurendamist eesmärgiga:

- hinnata sotsiaalkindlustusdirektiivi[37] ja võtta hinnangu tulemuste põhjal järelmeetmeid; koostada aruanne füüsilisest isikust ettevõtjaid käsitleva direktiivi[38] rakendamise ja võimalike järelmeetmete kohta (2016);
- lõimida sooline mõõde Euroopa rände tegevuskava[39] rakendamisse, et kaotada tegurid, mis takistavad sisserändajatest naisi töö saamisel ja karjääri edendamisel; aidata liikmesriikidel kasutada täielikult ära võimalused, mida pakub selles valdkonnas Euroopa Sotsiaalfond (2016–2019);
- suurendada teadlikkust, et edendada naisettevõtlust, sealhulgas seades naisettevõtjate jaoks sisse e-platvormi (2016), luues naissoost äriinglite Euroopa võrgustiku (2016) ja naissoost veebiettevõtjate keskuste võrgustiku (2016–2017), ning
- edendada institutsioonilisi muudatusi teadusasutustes, et kaotada soolist võrdõiguslikkust takistavad tegurid ja kaasata kõik teadusasutused soolise võrdõiguslikkuse kavade elluviimisse (2016–2017).

35 EPSCO 5. oktoobri 2015. aasta suunised.
36 http://ec.europa.eu/justice/discrimination/diversity/index_en.htm.
37 Direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas; vrd komisjoni 2015. aasta tööprogrammi III lisa punkt 60.
38 Direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ.
39 COM(2015) 240 final.

3.2. Vähendada soolist palga-, sissetulekute ja pensionilõhet ning võidelda sel viisil naiste seas esineva vaesusega

Eesmärgid

Taaskinnitatakse eesmärki vähendada endiselt püsivat soolist palga-, sissetulekute ja pensionilõhet ning koos sellega ebavõrdsust juurdepääsul rahalistele vahenditele kogu elu jooksul. Selleks tuleb eeskätt vähendada märkimisväärselt ebavõrdsust majandussektorites ja ametialadel, pikendada üldiselt naiste puhul tasustatud tööaega, suurendada teadlikkust ja rakendada tõhusalt võrdse tasu maksmist käsitlevaid õigusakte. Samuti on vaja tegevuspõhimõtteid ja meetmeid sisserändajatest naiste, üksikvanemate ja teiste jaoks, kes seisavad tööturule minekul silmitsi teatavate tõketega. Lisaks tuleb võtta käsile soolise pensionilõhe põhjused ja tagajärjed, sest see lõhe takistab naisi saavutamast majanduslikku iseseisvust vanemas eas, mil nad puutuvad kokku suurema vaesuse ohuga kui mehed.

PÕHIMEETMED NIMETATUD EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

- Tõhustada veelgi võrdse tasustamise põhimõtte rakendamist ja jõustamist, hinnates direktiivi 2006/54/EÜ40 (2016–2017) ning kaaludes muu hulgas:

i. tasustamise läbipaistvuse suurendamist aruande põhjal, mis koostatakse komisjoni soovituse41 rakendamiseks võetavate liikmesriikide meetmete kohta;
ii. sellise Euroopa Liidu Kohtu hiljutise praktika mõju tööandjapensionide sektorile, milles käsitletakse soo kasutamist kohustuslikke pensione ja eraõiguslikke kindlustuslepinguid mõjutava kindlustusstatistilise tegurina, et võimaluse korral vältida naistele väiksemate pensionide maksmist põhjusel, et naiste keskmine eeldatav eluiga on pikem;
iii. sanktsioone, et suurendada palgaga seotud diskrimineerimise keelu heidutavat toimet, ning
iv. võrdõiguslikkusasutuste tõhusat ja tulemuslikku toimimist, et parandada diskrimineerimise ohvrite jaoks õiguskaitse kättesaadavust;

- jätkata liikmesriikide toetamist nende püüdlustes tagada võrdne tasu ning kaotada soolise palga-, sissetulekute ja pensionilõhe algpõhjused; kasutada Euroopa poolaastat (igal aastal);
- teha koostööd võrdõiguslikkusasutustega ja toetada ettevõtjate püüdlusi tagada võrdne palk, hõlbustades mitmekesisuse harta platvormide kasutamist (rakendamisel);
- jätkata Euroopa võrdse palga päeva tähistamist Euroopa-ülese teavitustegevusega, et jõuda liikmesriikideni; suurendada teadlikkust palga, sissetulekute ja vanemas eas rakenduvate pensioniõiguste vahelisest seosest (igal aastal);
- kaaluda võimalust kehtestada lisameetmed, et parandada soolist tasakaalu majandussektorites ja ametialadel; kasutada digitaalvaldkonna töökohtade edendamise suurt koalitsiooni,42 et toetada meetmeid, millega edendatakse naiste ja tüdrukute digitaaloskusi ning naiste tööhõivet IKT sektoris (2016–2017); võtta meetmeid, et suurendada teadlikkust haridus- ja kutseõppevõimalustest (2018–2019);

40 Direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuestisõnastamine).
41 Komisjoni soovitus meeste ja naiste võrdse tasustamise põhimõtte tugevdamise kohta läbipaistvuse suurendamise kaudu, C(2014) 1405 final.
42 https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/grand-coalition-digital-jobs-0.

- edendada soolist võrdõiguslikkust kõikidel haridustasanditel ja igat liiki hariduse andmisel, sealhulgas sooliselt kallutatud õppeainete ja elukutsete pakkumisel, kasutades vajaduse korral olemasolevaid poliitilise koostöö tegemise vahendeid ja rahastamisvahendeid, kooskõlas strateegia "Haridus ja koolitus 2020" raames sätestatud esmatähtsate eesmärkidega (2016–2019);
- jätkata ulatusliku meetmekogumi väljatöötamist,43 et tulla koos liikmesriikidega toime pensionilõhe kõikvõimalike põhjustega, sealhulgas töötada välja näitaja, mille alusel seda lõhet mõõta ja jälgida, ning meetmed sooliste tegurite leevendamiseks, nt hoolduskohustuste täitmisel (2016–2017).

43 Tuginedes ESPCO 4. juuni 2015. aasta järeldustele teemal "Naiste ja meeste võrdsed sissetulekuvõimalused: soolise pensionilõhe kaotamine".

3.3. Edendada võrdõiguslikkust otsustustasandil

Eesmärgid

Taaskinnitatakse eesmärki saavutada majandussektoris juhtivatel ametikohtadel parem sooline tasakaal, eelkõige alaesindatud soo vähemalt 40 % esindatus börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorgani liikmete seas. Võrdõiguslikkuse edendamiseks otsustustasandil on ühtlasi vaja saavutada parem sooline tasakaal börsil noteeritud suurettevõtete tegevjuhtkonda kuuluvate juhtorgani liikmete seas ja talendivõrgustikus. Neid jõupingutusi tuleks täiendada andmete kogumisega, samuti meetmetega, millega vähendatakse meeste üleesindatust teadusasutuste vastutavatel ametikohtadel, ning meetmetega, millega edendatakse soolist tasakaalu poliitiliste otsuste tegemisel ja avalikus elus, sealhulgas spordis. Euroopa haldusasutused peavad ise eeskuju näitama. Komisjon on võtnud endale eesmärgi, et 2019. aasta lõpuks peaks 40 % tema tipp- ja keskastme juhtidest olema naised (vt 3. lisa).

PÕHIMEETMED NIMETATUD EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

- Toetada endiselt seda, et 2016. aastaks võetaks vastu 2012. aasta ettepanek võtta vastu direktiiv, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorgani liikmete seas,44 ning jälgida tähelepanelikult direktiivi ülevõtmist ja rakendamist; toetada muid sihipäraseid algatusi, sealhulgas suuniseid liikmesriikidele, millega parandada otsustustasandil soolist tasakaalu (rakendamisel);
- jätkata koostöös Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudiga andmete kogumist ja levitamist naiste ja meeste esindatuse kohta kõrgetel vastutavatel ametikohtadel (rakendamisel);
- kaaluda meetmeid, millega parandada soolist tasakaalu poliitiliste otsuste tegemisel, ning endiselt julgustada liikmesriike ja toetada riikide ametiasutuste tegevust, millega edendatakse soolist tasakaalu poliitiliste ja ühiskondlike otsuste tegemise eest vastutavatel ametikohtadel (2018);
- anda liikmesriikidele suuniseid ühtse lähenemise kohta, mida rakendada kvantitatiivsete eesmärkide kehtestamisel seoses vastutavate ametikohtadega teaduse valdkonnas (2016);
- saavutada eesmärk, et komisjoni praeguse koosseisu ametiaja lõpuks oleks komisjoni tipp- ja keskastme juhtidest 40 % naised (rakendamisel).

44 Komisjoni 2016. aasta tööprogrammi III lisa punkt 3.

3.4. Võidelda soolise vägivalla vastu ning kaitsta ja toetada ohvreid

Eesmärgid

Esmatähtsaks jääb ülesanne võidelda soolise vägivalla vastu ning kaitsta ja toetada ohvreid. Soolise vägivalla kaotamiseks peavad rohkem pingutama kõik toimijad, sealhulgas liikmesriigid, et parandada andmete kättesaadavust, kvaliteeti ja usaldusväärsust, suurendada teadlikkust, muuta hoiakuid, ennetada sedalaadi vägivalda, tagada parem ohvriabi ja õiguskaitse kättesaadavus, võtta täielikult üle asjakohased ELi õigusaktid ja need täielikult ellu viia.

PÕHIMEETMED NIMETATUD EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

- EL ühineb oma pädevuse piires Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise ja sellega võitlemise konventsiooniga (Istanbuli konventsioon), võttes arvesse ühinemise õiguslikku mõju;[45] rakendada konventsiooni sätteid ja jätkata liikmesriikide edusammude toetamist konventsiooni rakendamise valdkonnas (2016);
- jätkata ohvrite õigusi käsitleva direktiivi ja Euroopa lähenemiskeeldu käsitlevate õigusaktide jõustamist, eelkõige et tagada soolise vägivallaga kokku puutuvatele isikutele juurdepääs kaitsele ja abile (rakendamisel);
- parandada veelgi soolist vägivalda käsitlevate andmete kättesaadavust, kvaliteeti ja usaldusväärsust, tehes koostööd Eurostati,[46] Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi ja Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga (rakendamisel); jätkata eriuuringu abil võrreldavate andmete kogumist soolise vägivalla kohta spordis (2016);
- jätkata sihipärast tegevust selle nimel, et kaotada igasugune sooline vägivald ja suurendada teadlikkust (2017);
- jätkata hoiakute ja käitumise muutmise toetamist teadlikkust suurendava tegevuse abil, mille hulka kuuluvad asjakohased ettevõtmised iga aasta 6. veebruaril, mis märgib rahvusvahelist naiste suguelundite moonutamisega täisleppimatuse päeva, ja 25. novembril, mil tähistatakse rahvusvahelist naistevastase vägivalla kaotamise päeva (igal aastal);
- jätkata komisjoni teatises "Naiste suguelundite moonutamine tuleb lõpetada"[47] sätestatud meetmete rakendamist; kasutada sobivaid vahendeid, millega kaotada naiste suguelundite moonutamine, ja tugineda saadud kogemustele muude kahjulike tavade vastu võitlemisel; töötada asjaomaste ekspertide jaoks välja naiste suguelundite moonutamist käsitlev veebipõhine teadmiste vahetamise platvorm (2016–2017) ning
- astuda vajalikke samme, et võtta järelmeetmeid seoses aruandega, milles hinnatakse inimkaubandusvastase võitluse direktiivi järgimist liikmesriikides (2016), ning kanda hoolt inimkaubanduse soolise mõõtme käsitlemise eest (rakendamisel).

45 http://ec.europa.eu/smart-regulation/roadmaps/docs/2015_just_010_istanbul_convention_en.pdf.
46 Sõltuvalt arendustegevuse tulemustest võib ühel hetkel selleks vaja minna (statistikaalast) õigusakti.
47 COM(2013) 833 final.

3.5. Edendada soolist võrdõiguslikkust ja naiste õigusi kogu maailmas

Eesmärgid

Naiste ja tüdrukute õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse kaitsmine ja edendamine on ELi välissuhetes poliitiline prioriteet. EL on võtnud kindlalt nõuks täita selles juhtrolli. Naiste ja tüdrukute õigused ning sooline võrdõiguslikkus on õiglase ja kaasava säästva arengu tähtsad eeltingimused ning ka iseenesest olulised väärtused ja eesmärgid. Samuti on need eeltingimused rahu ja turvalisuse tagamiseks kogu maailmas, aidates võidelda radikaliseerumise ja äärmuslusega, mille kaudu alavääristatakse naisi, rikutakse nende õigusi ja kahjustatakse nende väärikust. EL on endiselt täielikult pühendunud kõikide inimõiguste edendamisele, kaitsmisele ja austamisele ning naiste õigustega seotud kohustuste ja ülesannete täielikule ja tõhusale täitmisele kõikidel rahvusvahelistel foorumitel, keskendudes ÜRO Pekingi tegevusprogrammi[48] ning elanikkonna ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi alusel eeskätt konventsioonile naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta[49].

Naiste ja tüdrukute õigused, sooline võrdõiguslikkus ning naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamine on ÜRO dokumendi "Säästva arengu tegevuskava aastani 2030" keskmes nii eraldiseisva eesmärgina[50] kui ka valdkonnaülese küsimusena, mis on lõimitud kõikidesse säästva arengu eesmärkidesse ja näitajatesse[51]. Need peaksid olema olulised kaalutlused ka selle tegevuskava elluviimiseks tarvilike rahaliste ja mitterahaliste vahendite kasutamisel ning tegevuskava läbivaatamis-, kontrolli- ja aruandlusmehhanismides. Kuna tegevuskava kohaldatakse kõikides maailma riikides, sealhulgas ELi liikmesriikides, on tähtis tagada sidusus ELi sise- ja välispoliitika vahel kõikidel tasanditel. Soolist võrdõiguslikkust ja ELi soolise võrdõiguslikkuse alase õigustiku vastuvõtmist tuleb hinnata jätkuvalt ka ühinemisprotsessi käigus.

PÕHIMEETMED NIMETATUD EESMÄRKIDE SAAVUTAMISEKS

Viia koostöös Euroopa välisteenistusega ja liikmesriikidega ellu tegevuskava, mis on sätestatud komisjoni talituste ühises töödokumendis "Gender equality and women's empowerment: transforming the lives of girls and women through EU external relations 2016–2020"[52] (Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine: muudame tüdrukute ja naiste elu, kasutades ELI välissuhteid 2016–2020) (2016–2019), ning kooskõlas selle uue raamistikuga, mis on mõeldud ELi tegevuse jaoks soolise võrdõiguslikkuse tagamisel välissuhetes:

- võidelda koos Euroopa välisteenistusega ja koostöös liikmesriikidega soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste edendamise eest ÜRO säästva arengu tegevuskava elluviimisel ja selle jälgimisel ning Pekingi tegevusprogrammi elluviimisel (rakendamisel);
- edendada koos Euroopa välisteenistuse ja liikmesriikidega soolist võrdõiguslikkust ning edendada ja kaitsta tüdrukute ja naiste õigusi, võttes aluseks ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava, laiahaardelise lähenemise ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidele 1325 ja 1820 naiste, rahu ja julgeoleku kohta ning ELi 2008. aasta suunised naiste- ja tüdrukutevastase vägivalla kohta (rakendamisel);

48 http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/.
49 http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/.
50 5. eraldiseisev eesmärk.
51 https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld.
52 SWD(2015) 182 final, 21.9.2015; nõukogu kinnitas dokumendi 26. oktoobril 2015.

- jätkata sellise tegevuse rahastamist ja jälgimist, millega edendatakse soolist võrdõiguslikkust arengukoostöö ja ELi naabruses asuvate riikidega tehtava koostöö ning humanitaarabi valdkonnas, sealhulgas kasutades arengukoostöös järjekindlalt OECD soomõõdikuid[53] ning kogu ELi rahastatavas humanitaartegevuses soo ja vanuse mõõdikut,[54] et hinnata, kas kindlaks on tehtud igas vanuses meeste ja naiste vajadused ja nõrgad kohad ning kas nendega on tegeletud (rakendamisel);
- ka edaspidi tähelepanelikult jälgida, kas kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid täidavad ELi liikmeks saamise jaoks inimõigustealaseid, sh naiste ja meeste võrdõiguslikkusega seotud Kopenhaageni kriteeriume, ning neid riike selles toetada; jätkata jõupingutusi soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise lõimimiseks kõikidesse ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi kaudu rahastatavatesse asjakohastesse programmidesse (rakendamisel).

53 http://www.oecd.org/investment/stats/37461060.pdf.
54 http://ec.europa.eu/echo/files/policies/sectoral/gender_age_marker_toolkit.pdf.

4. SOOLISE VÕRDÕIGUSLIKKUSE MÕÕTME LÕIMIMINE KOGU ELi TEGEVUSSE JA POLIITIKASSE

Eelnimetatud põhimeetmete[55] kõrval jätkatakse soolise võrdõiguslikkuse edendamist soolise võrdõiguslikkuse mõõtme lõimimisega igasse ELi sekkumise etappi (poliitika, õiguslike meetmete ja rahastamisprogrammide ettevalmistamine, kavandamine, rakendamine, jälgimine ja hindamine) ehk **soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisega**[56]. See tähendab, et tuleb hinnata ELi tegevuse mõju nii naistele kui ka meestele ja võtta vastutus kõikide vajalike kohanduste eest, nii et naised ja mehed saaksid sama palju kasu ning ebavõrdsus ei süveneks.

Soolise võrdõiguslikkuse edasisel süvalaiendamisel täiendatakse mõju hindamist soolise võrdõiguslikkuse kaalutlustega[57] kooskõlas parema õigusloome põhimõtetega.
Peale selle jälgib ja juhib naiste ja meeste võrdõiguslikkusega tegelev talitustevaheline töörühm (kus on esindatud kõik komisjoni talitused ja mis tuleb kokku vähemalt kaks korda aastas) ka edaspidi kõikides ELi poliitikavaldkondades soolise võrdõiguslikkuse mõõtme lõimimist poliitika, õigusküsimuste ja rahastamisprogrammidega seotud tegevusse, sealhulgas eelarveküsimustesse, ning kaalub **komisjonis toimuvat soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist käsitleva aruande** esitamist 2017. aastal. Selle aruandega täiendataks eespool kirjeldatud põhimeetmeid valdkondlike aspektide käsitlemisega, vaadeldes näiteks soolist võrdõiguslikkust transpordi, energia, hariduse, tervishoiu, maksustamise, põllumajanduse, kaubanduse, regionaalpoliitika, merenduse ja keskkonna valdkonnas.

55 Mõni neist hõlmab meetmeid soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamiseks konkreetses poliitikavaldkonnas (nt tööhõive, ränne, välissuhted)
56 ELi toimimise lepingu artikkel 8: "Kõigi oma asjaomaste meetmete puhul on liidu eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine".
57 Vt eeskätt parema õigusloome vahendite paketi vahend 16: http://ec.europa.eu/smart-regulation/guidelines/docs/br_toolbox_en.pdf.

5. ELi RAHALISED VAHENDID, MILLEGA TOETATAKSE SOOLIST VÕRDÕIGUSLIKKUST

Nii nagu on vajalik põhimeetmete võtmine ja soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine, on seda ka rahaliste vahendite eraldamine asjakohasel ELi tasandil. Soolise võrdõiguslikkusega arvestavat eelarvestamist[58] ei kohaldata ELi üldeelarve suhtes süsteemipäraselt,[59] kuid 2014.–2020. aasta rahastamisprogrammides on ette nähtud vahendid soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ja süvalaiendamiseks mitmes olulises poliitikavaldkonnas:

- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond ja Euroopa Regionaalarengu Fond on peamised finantshoovad võrdõiguslikkuse edendamisel näiteks **töö saamisel, karjääri edendamisel, töö- ja eraelu ühitamisel, võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmisel, sisserändajatest naiste lõimimisel tööturule ja investeerimisel lastehoiutaristusse**;
- õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi raames kaasrahastatakse riikide projekte, millega edendatakse **võrdväärset majanduslikku iseseisvust, jäikade soorollide ja stereotüüpide kaotamist ning teadlikkuse suurendamist soolisest palgalõhest ning selle põhjustest ja tagajärgedest**. Samuti investeeritakse selle raames **naistevastase vägivalla tõkestamisse ja sellega võitlemisse**, rahastades projekte, millega toetatakse vägivallaohvreid, koolitatakse asjakohaseid spetsialiste, suurendatakse teadlikkust ja hoitakse ära kahjulike tavadega seotud vägivald;
- toetades turvalisemat interneti teel pakutavate digitaalteenuste taristut, rahastatakse Euroopa ühendamise rahastust liikmesriikides abitelefone, mis on mõeldud noortele **küberkiusamise** ohvritele (kes on kaks korda suurema tõenäosusega tüdrukud kui poisid);
- järgmisel seitsmel aastal eraldatakse soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamiseks rahalisi vahendeid ELi üleilmsete avalike hüvede ja probleemide programmi raames, mis viiakse ellu **ELi väliskoostööd** toetava arengukoostöö rahastamisvahendi abil, ning
- soolise võrdõiguslikkusega seotud kaalutlused lõimitakse ELi hariduse, koolituse, noorsootegevuse ja spordi rahastamise programmi "Erasmus+" (2014–2020).

Kasutatakse mehhanisme, mis on sätestatud õigusaktides ja mille on ette näinud asjakohased programmikomiteed soolise võrdõiguslikkuse rahastamise tõhususe ja tulemuslikkuse kontrollimiseks, et muu hulgas hinnata vajaduse korral liikmesriikide rakendusaruandeid.

4. lisas on antud ülevaade **6,17 miljardi euro** eraldamisest ELi tasandil käesoleva strateegilise kava eesmärkide saavutamiseks.

Kooskõlas aluslepingust tulenevate kohustustega võetakse soolise võrdõiguslikkuse mõõdet arvesse 2020. aasta järgsete ELi rahastamisprogrammide ettevalmistamisel.

58 St eelarvete soopõhine hindamine, võttes soolist mõõdet arvesse kõikidel eelarveprotsessi tasanditel ning korraldades tulud ja kulud ümber eesmärgiga edendada soolist võrdõiguslikkust.
59 Spetsiaalset eelarvestamist ei toimu ka muude poliitikavaldkondade puhul, mida on võimalik süvalaiendada, nagu kliima ja elurikkus.

6. KOOSTÖÖ KÕIGI TOIMIJATEGA

Jätkub tihe koostöö soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas tegutsevate asutuste ja sidusrühmadega (liikmesriigid, Euroopa Parlament, Euroopa välisteenistus, sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskonna organisatsioonid, võrdõiguslikkusasutused, rahvusvahelised organisatsioonid ja ELi agentuurid). Seda tehakse mitmesuguses vormis, alates kahe- ja mitmepoolsest teabevahetusest kuni struktureeritud dialoogideni.

Analüüsitakse riiklikke strateegiadokumente, jälgitakse liikmesriikides soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas aset leidvat arengut ja hõlbustatakse vastastikuse õppe programmi raames heade tavade vahetamist liikmesriikide vahel. Koostöö liikmesriikidega jätkub ka soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisega tegeleva kõrgetasemelise töörühma kaudu.

Naiste ja meeste võrdsete võimaluste nõuandekomitee, mis koosneb liikmesriikide, sotsiaalpartnerite organisatsioonide ja kodanikuühiskonna esindajatest, jätkab komisjonile poliitiliste ja seadusandlike algatuste kohta nõu andmist. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudil on endiselt oluline roll usaldusväärsete tõendite ja andmete hankimisel ja jagamisel, et toetada tõenduspõhist poliitikakujundamist nt oma soolise võrdõiguslikkuse indeksi kaudu[60].

Euroopa Parlamenti ja nõukogu kutsutakse üles selles koostöös aktiivselt kaasa lööma.

7. JÄRELEVALVE JA HINDAMINE

Jätkub korrapärane järelevalve eespool nimetatud meetmete rakendamise üle. Edusammudest antakse aru – sealhulgas tuues näiteid liikmesriikide tavade kohta – igal aastal, võttes muu hulgas aluseks 1. ja 2. lisas sätestatud eesmärgid ja näitajad.

Pärast 2017. aasta aruande valmimist võidakse korraldada 2018. aastal kõrgetasemeline dialoog, kuhu kaasatakse Euroopa Parlament, nõukogu eesistujariik ja peamised sidusrühmad, näiteks Euroopa sotsiaalpartnerid ja kodanikuühiskond, et teha vahekokkuvõte, selgitada välja probleemid ja arutada edasisi samme.

60 http://eige.europa.eu/rdc/eige-publications/gender-equality-index-2015-measuring-gender-equality- european-union-2005-2012-report.

1. lisa.
Eesmärgid, meetmed, vastutavad organid ja näitajad

1. Suurendada naiste osalemist tööturul ning tagada naiste ja meeste võrdväärne majanduslik iseseisvus

Eesmärgid

- **Saavutada ELi eesmärk jõuda 2020. aastaks meeste ja naiste 75 % tööhõivemäärani ning kaotada erinevus naiste ja meest tööhõives;**
- **jagada hooldus- ja majapidamiskohustuste täitmisele kuluvat aega naiste ja meeste vahel võrdsemalt ning parandada võimalusi tasakaalustada hooldus- ja töökohustused;**
- **saavutada lastehoidu käsitlevad Barcelona eesmärgid ning kaaluda koos liikmesriikidega tõsiselt viise, kuidas muuta need eesmärgid kaugeleulatuvamaks ja neid laiendada, et need hõlmaksid ka hoolitsemist teiste ülalpeetavate eest;**
- **edendada naisettevõtlust ja soolist võrdõiguslikkust teaduses;**
- **lõimida sisserändajatest naised paremini tööturule.**

Meede	Vastutav organ	Ajakava
Jätkata tegevust eesmärgiga suurendada naiste osalemist tööturul ning edendada töö- ja pereelu ühildamist, lisades uue algatuse, mille raames otsitakse lahendusi töötavate lapsevanemate ja hooldajate töö- ja pereelu tasakaaluga seotud probleemidele: - ajakohastada ELi õigusraamistikku: tagada parem jõustamine ja vajaduse korral võtta sotsiaalpartneritega konsulteerides vastu õigusaktid puhkuseaja ja paindliku tööajakorralduse valdkonnas, et tagada lapsevanematele ja hoolduskohustustega isikutele parem töö- ja eraelu tasakaal*; - kehtestada ulatuslik poliitikaraamistik, mis toetab lapsevanemate osalemist tööturul ning puhkuseaja ja paindliku tööajakorralduse võrdsemat kasutamist, sealhulgas kaaludes võimalikke võrdlusuuringuid, ELi rahaliste vahendite sihipärast kasutamist liikmesriikide toetamiseks ja teadlikkuse suurendamist**; - jätkata liikmesriikide tegevuse jälgimist ja toetamist lastehoidu käsitlevate Barcelona eesmärkide saavutamisel;*** võtta arvesse töö- ja eraelu tasakaalu teemalise avaliku konsultatsiooni tulemusi, kaaludes konsulteerimist liikmesriikide ja sidusrühmadega küsimustes, kuidas muuta Barcelona eesmärgid kaugeleulatuvamaks ja rakendada ulatuslikumat arusaama, mis hõlmab näiteks hoolitsemist teiste ülalpeetavate eest, vastavate teenuste kättesaadavust ja kvaliteeti**; - toetada liikmesriike nende püüdlustes suurendada naiste osalemist tööturul; jälgida tähelepanelikult Euroopa poolaasta raames võetavaid riiklikke reformimeetmeid kooskõlas tööhõivesuunistega; vajaduse korral anda välja riigipõhised soovitused***; - jätkata ettevõtjate toetamist nende püüdlustes suurendada naiste osalemist tööturul, hõlbustades mitmekesisuse harta platvormide kasutamist****	KOMISJON: JUST/EMPL	* 2016–2019 ** 2016 *** igal aastal **** rakendamisel
Hinnata sotsiaalkindlustusdirektiivi ja võtta hinnangu tulemuste põhjal järelmeetmeid; koostada aruanne füüsilisest isikust ettevõtjaid käsitleva direktiivi rakendamise ja võimalike järelmeetmete kohta	KOMISJON: JUST	2016
Lõimida sooline mõõde Euroopa rände tegevuskava rakendamisse, et kaotada tegurid, mis takistavad sisserändajatest naisi töö saamisel ja karjääri edendamisel; aidata liikmesriikidel kasutada täielikult ära võimalused, mida pakub selles valdkonnas Euroopa Sotsiaalfond	KOMISJON: HOME	2016–2019
Suurendada teadlikkust, et edendada naisettevõtlust, sealhulgas seades naisettevõtjate jaoks sisse e-platvormi,* luues naissoost äriinglite Euroopa võrgustiku* ja naissoost veebiettevõtjate keskuste võrgustiku**	KOMISJON: GROW/CNECT	* 2016 ** 2016–2017
Edendada institutsioonilisi muudatusi teadusasutustes, et kaotada soolist võrdõiguslikkust takistavad tegurid ja kaasata kõik sellised asutused soolise võrdõiguslikkuse kavade elluviimisse	KOMISJON: RTD	2016–2017

NÄITAJAD	LÄHTENÄITAJA: ELI KESKMINE (AASTA)
Sooline erinevus tööhõives (20-64aastased)	11,5 protsendi-punkti (2014)
Sooline erinevus tööhõives (20-64aastased), taandatuna täistööajale	18,1 protsendi-punkti (2014)
Sooline erinevus osalise tööajaga töötamisel lapsevanemate seas	34,8 protsendi-punkti (2013)
Tasustamata hooldustegevusele kuluv aeg nädalas sugude kaupa[61]	mehed: 8,9 % naised: 26,4 % (2010)
Laste või piiratud teovõimega täiskasvanute eest hoolitsemisest tingitud paratamatu osaajaline töö sugude kaupa[62]	mehed: 4,2 % naised: 27,2 % (2014)
Nende laste osakaal kõikidest asjaomase vanuserühma lastest (0-3aastased ja kolmest aastast kuni kohustusliku koolieani), kelle puhul kasutatakse ametlikku hoiuteenust	0–3aastased: 27 % kolmest aastast kuni kohustusliku koolieani: 82 % (2013)
Eaka või puudega sugulase eest vähemalt mitmel päeval nädalas hoolt kandvate tööea-liste elanike (50–64aastased) osakaal sugude kaupa[63]	mehed: 10 % naised: 17 % (2011)
Sooline erinevus tööhõivemäärades kolmandate riikide kodanike seas	19,5 % (2014)
Sooline erinevus tööhõivemäärades hiljuti ELi kodanikuks saanud isikute seas	22,3 % (2014)
Soolise võrdõiguslikkuse kava vastu võtnud teadusasutuste osakaal[64]	36 % (2014)

61 Eurofound.
62 Eurostat (peamised osalise tööajaga töötamise põhjused soo ja vanuse alusel (%) [lfsa_epgar]).
63 Eurofound.
64 SHE Figures 2015 (Euroopa teadusruumi 2014. aasta uuringul põhinev teabeleht), https://ec.europa.eu/research/swafs/pdf/pub_gender_equality/she_figures_2015-leaflet-web.pdf.

2. Vähendada soolist palga-, sissetulekute ja pensionilõhet ning võidelda sel viisil naiste seas esineva vaesusega

Eesmärgid

- **Vähendada endiselt püsivat soolist palga-, sissetulekute ja pensionilõhet ning koos sellega ebavõrdsust juurdepääsul rahalistele vahenditele kogu elu jooksul;**
- **vähendada märkimisväärselt soolist ebavõrdsust majandussektorites ja ametialadel;**
- **pikendada üldiselt naiste tööaega; tagada võrdse tasu maksmist käsitlevate õigusaktide tõhus rakendamine;**
- **kaotada tõkked, mis takistavad haavatavate rühmade, näiteks sisserändajatest naiste ja üksikvanemate juurdepääsu tööturule;**
- **võtta käsile soolise pensionilõhe põhjused ja tagajärjed.**

MEEDE	VASTUTAV ORGAN	AJAKAVA
Tõhustada veelgi võrdse tasustamise põhimõtte rakendamist ja jõustamist, hinnates direktiivi 2006/54/EÜ[65] ning kaaludes muu hulgas: - tasustamise läbipaistvuse suurendamist aruande põhjal, mis koostatakse komisjoni soovituse rakendamiseks võetavate liikmesriikide meetmete kohta[66]; - sellise Euroopa Liidu Kohtu hiljutise praktika mõju tööandjapensionide sektorile, milles käsitletakse soo kasutamist kohustuslikke pensione ja eraõiguslikke kindlustuslepinguid mõjutava kindlustusstatistilise tegurina, et võimaluse korral vältida naistele väiksemate pensionide maksmist põhjusel, et naiste keskmine eeldatav eluiga on pikem; - sanktsioone, et suurendada palgaga seotud diskrimineerimise keelu heidutavat toimet, ning - võrdõiguslikkusasutuste tõhusat ja tulemuslikku toimimist, et parandada diskrimineerimise ohvrite jaoks õiguskaitse kättesaadavust	KOMISJON: JUST	2016–2017
Jätkata liikmesriikide toetamist nende püüdlustes tagada võrdne tasu ning kaotada soolise palga-, sissetulekute ja pensionilõhe algpõhjused; kasutada Euroopa poolaastat	KOMISJON: EMPL/ JUST	igal aastal
Jätkata Euroopa võrdse palga päeva tähistamist Euroopa-ülese teavitustegevusega, et jõuda liikmesriikideni; suurendada teadlikkust palga, sissetulekute ja vanemas eas rakenduvate pensioniõiguste vahelisest seosest	KOMISJON: JUST/ COMM	igal aastal
Teha koostööd võrdõiguslikkusega tegelevate asutustega ja toetada ettevõtjate püüdlusi tagada võrdne palk, hõlbustades mitmekesisuse harta platvormide kasutamist	KOMISJON: JUST	rakendamisel

65 Direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (uuestisõnastamine).
66 C(2014) 1405 final.

MEEDE	VASTUTAV ORGAN	AJAKAVA
Kaaluda võimalust kehtestada lisameetmed, et parandada soolist tasakaalu majandussektorites ja ametites; kasutada digitaalvaldkonna töökohtade edendamise suurt koalitsiooni, et toetada meetmeid, millega edendatakse naiste ja tüdrukute digitaaloskusi ning naiste tööhõivet IKT sektoris;* võtta meetmeid, et suurendada teadlikkust haridus- ja kutseõppevõimalustest**	KOMISJON: CNECT/EAC/EMPL/ RTD/JUST/MOVE	* 2016–2017 ** 2018–2019
Edendada soolist võrdõiguslikkust kõikidel haridustasanditel ja igat liiki hariduse andmisel, sealhulgas sooliselt kallutatud õppeainete ja elukutsete pakkumisel, kasutades vajaduse korral olemasolevaid poliitilise koostöö tegemise vahendeid ja rahastamisvahendeid, kooskõlas strateegia "Haridus ja koolitus 2020" raames sätestatud esmatähtsate eesmärkidega	KOMISJON: EAC/EMPL	2016–2019
Jätkata ulatusliku meetmekogumi väljatöötamist,[67] et tulla koos liikmesriikidega toime pensionilõhe kõikvõimalike põhjustega, sealhulgas töötada välja näitaja, mille alusel seda lõhet mõõta ja jälgida, ning meetmed sooliste tegurite leevendamiseks, nt hoolduskohustuste täitmisel	KOMISJON: EMPL/JUST	2016–2017

67 Tuginedes EPSCO 4. juuni 2015. aasta järeldustele.

NÄITAJAD	ELI KESKMINE (AASTA)
Sooline palgalõhe	16,5 % (2013)
Üldine sooline sissetulekute lõhe	41,1 % (2012)
Sooline segregatsioon majandussektorites ja ametites[68]	sektorid: 18,9 % ametialad: 26,9 % (2014)
Sooline pensionilõhe	40,2 % (2012)[69]
Sooline lõhe pensioniga kindlustatuses	6,8 % (2012)[70]
Töötavate naiste ja meeste vaesus	mehed: 9,3 % naised: 8,4 % (2014)
Vaesuse ohu ja sotsiaalse tõrjutuse määr vanemas eas (65+)	mehed: 11,4 % naised: 15,6 % (2014)
Üksikvanemaga leibkonnad, keda ohustab vaesus või sotsiaalne tõrjutus	49,9 % (2013)

68 Sh eri sektorites töötavate naiste osakaalu analüüs.
69 Pensionäride puhul vanuses 65-79; allikas: sotsiaalkaitsekomitee ja Euroopa Komisjoni 2015. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta.
70 Isikute puhul vanuses 65–79; allikas: sotsiaalkaitsekomitee ja Euroopa Komisjoni 2015. aasta aruanne pensionide piisavuse kohta.

3. Edendada naiste ja meeste võrdõiguslikkust otsustustasandil

Eesmärgid

- **Jätkata jõupingutusi, et parandada majandussektoris juhtivatel ametikohtadel soolist tasakaalu, eelkõige börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorgani liikmete seas (saavutada alaesindatud soo vähemalt 40 % esindatus);**
- **parandada soolist tasakaalu börsil noteeritud suurettevõtete tegevjuhtkonda kuuluvate juhtorgani liikmete seas ja talendivõrgustikus;**
- **parandada andmete kogumist ja soolist tasakaalu teadusasutuste vastutavatel ametikohtadel;**
- **parandada soolist tasakaalu poliitiliste otsuste tegemisel ja avalikus elus, sealhulgas spordis;**
- **saavutada eesmärk, et 2019. aasta lõpuks oleksid komisjoni tipp- ja keskastme juhtidest 40 % naised.**

MEEDE	VASTUTAV ORGAN	AJAKAVA
Toetada endiselt seda, et 2016. aastaks võetaks vastu 2012. aasta ettepanek võtta vastu direktiiv, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorgani liikmete seas,[71] ning jälgida tähelepanelikult direktiivi ülevõtmist ja rakendamist; toetada muid sihipäraseid algatusi, sealhulgas suunised liikmesriikidele, millega parandada otsustustasandil soolist tasakaalu	KOMISJON: JUST	rakendamisel
Jätkata koostöös EIGEga andmete kogumist ja levitamist naiste ja meeste esindatuse kohta kõrgetel vastutavatel ametikohtadel	KOMISJON: JUST EIGE	rakendamisel
Kaaluda meetmeid, millega parandada soolist tasakaalu poliitiliste otsuste tegemisel, ning jätkuvalt julgustada liikmesriike ja toetada riikide ametiasutuste tegevust, millega edendatakse soolist tasakaalu poliitiliste ja ühiskondlike otsuste tegemise eest vastutavatel ametikohtadel	KOMISJON: JUST	2018
Anda liikmesriikidele suuniseid ühtse lähenemise kohta, mida rakendada kvantitatiivsete eesmärkide kehtestamisel seoses vastutavate ametikohtadega teaduse valdkonnas	KOMISJON: RTD	2016
Saavutada eesmärk, et komisjoni praeguse koosseisu ametiaja lõpuks oleks komisjoni tipp- ja keskastme juhtidest 40 % naised	KOMISJON: HR	rakendamisel

71 Vt komisjoni 2016. aasta tööprogramm.

NÄITAJAD	ELI KESKMINE (AASTA)
Naiste osakaal suurimate riiklikul börsil noteeritud äriühingute kõrgeima otsustusorgani liikmete seas	21,2 % (aprill 2015)
Naiste osakaal suurimate riiklikul börsil noteeritud äriühingute presidentide ja tegevjuhtide seas	presidendid: 7,1 % tegevjuhid: 3,6 % (aprill 2015)
Naiste osakaal suurimate riiklikul börsil noteeritud äriühingute kahe kõrgeima juhtorgani tegevjuhtkonda mittekuuluvate ja tegevjuhtkonda kuuluvate liikmete seas	tegevjuhtkonda mittekuuluvad juhtorgani liikmed: 22,5 % tegevjuhtkonda kuuluvad juhtorgani liikmed: 13,7 % (aprill 2015)
Naiste osakaal kõrgharidusasutuste juhtide seas[72]	15,5 % (2010)
Naiste osakaal riikide parlamentides / föderaalparlamentides või nende alamkodades ja Euroopa Parlamendis	29 % (mai 2015) EP: 37 %
Naiste osakaal riikide valitsuste / föderaalvalitsuste ja Euroopa Komisjoni liikmete seas	27 % (mai 2015) EK: 32 %
Naiste osakaal komisjoni tipp-/keskastme juhtide seas[73]	28 % / 32 % (veebruar 2015)

72 SHE Figures 2012.
73 Personali- ja turvalisusküsimuste peadirektoraat.

4. Võidelda soolise vägivalla vastu ning kaitsta ja toetada ohvreid

Eesmärgid

- **Võidelda soolise vägivalla vastu; kaitsta ja toetada ohvreid;**
- **parandada andmete kättesaadavust, kvaliteeti ja usaldusväärsust;**
- **suurendada teadlikkust, edendada hoiakute muutmist ja tõhustada ennetust;**
- **parandada ohvriabi ja õiguskaitse kättesaadavust;**
- **kaotada naiste suguelundite moonutamine.**

MEEDE	VASTUTAV ORGAN	AJAKAVA
EL ühineb oma pädevuse piires Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamise ja sellega võitlemise konventsiooniga (Istanbuli konventsioon), võttes arvesse ühinemise õiguslikku mõju; rakendada konventsiooni sätteid ja jätkata liikmesriikide edusammude toetamist konventsiooni rakendamise valdkonnas	KOMISJON: JUST	2016
Jätkata ohvrite õigusi käsitleva direktiivi ja Euroopa lähenemiskeeldu käsitlevate õigusaktide jõustamist, eelkõige eesmärgiga tagada soolise vägivallaga kokku puutuvatele isikutele juurdepääs kaitsele ja abile	COM: JUST	rakendamisel
Parandada veelgi soolist vägivalda käsitlevate andmete kättesaadavust, kvaliteeti ja usaldusväärsust, tehes koostööd Eurostati, EIGE ja FRAga; jätkata eriuuringu abil võrreldavate andmete kogumist soolise vägivalla kohta spordis*	KOMISJON: JUST/Eurostat EIGE, FRA * EAC	* rakendamisel
Jätkata sihipärast tegevust selle nimel, et kaotada igasugune sooline vägivald ja suurendada teadlikkust	KOMISJON: JUST	2017
Jätkata hoiakute ja käitumise muutmise toetamist teadlikkust suurendava tegevuse abil, mille hulka kuuluvad asjakohased ettevõtmised iga aasta 6. veebruaril, mis märgib rahvusvahelist naiste suguelundite moonutamisega täisleppimatuse päeva, ja 25. novembril, mil tähistatakse rahvusvahelist naistevastase vägivalla kaotamise päeva	KOMISJON: JUST	igal aastal

MEEDE	VASTUTAV ORGAN	AJAKAVA
Jätkata komisjoni teatises "Naiste suguelundite moonutamine tuleb lõpetada" sätestatud meetmete rakendamist; kasutada asjakohaseid vahendeid, millega kaotada naiste suguelundite moonutamine; tugineda saadud kogemustele muude kahjulike tavade vastu võitlemisel; töötada asjaomaste ekspertide jaoks välja naiste suguelundite moonutamist käsitlev veebipõhine teadmiste vahetamise platvorm	KOMISJON: JUST	2016–2017
Astuda vajalikke samme, et võtta järelmeetmeid seoses aruandega, milles hinnatakse inimkaubandusvastase võitluse direktiivi järgimist liikmesriikides;* kanda hoolt inimkaubanduse soolise mõõtme käsitlemise eest**	KOMISJON: HOME/JUST	* 2016 ** rakendamisel

Näitajad	ELi keskmine (aasta)
Füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda kogenud naiste osakaal	33 % (märts 2014)
Partneri füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda kogenud naiste osakaal	22 % (märts 2014)
Partneri psühholoogilist vägivalda kogenud naiste osakaal	43 % (märts 2014)
Seksuaalselt ahistatud naiste osakaal	55 % (märts 2014)

5. Edendada soolist võrdõiguslikkust ja naiste õigusi kogu maailmas

Eesmärgid

- **Edendada, kaitsta ja austada kõiki inimõigusi; täita täielikult ja tõhusalt naiste õigustega seotud kohustusi ja ülesandeid kõikidel rahvusvahelistel foorumitel, keskendudes Pekingi tegevusprogrammi ning elanikkonna ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi alusel eeskätt konventsioonile naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta;**
- **kanda hoolt selle eest, et naiste ja tüdrukute õigused, sooline võrdõiguslikkus ning naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamine on olulised elemendid ka ÜRO säästva arengu tegevuskava elluviimiseks tarvilike rahaliste ja mitterahaliste vahendite kasutamisel ning tegevuskava läbivaatamis-, kontrolli- ja aruandlusmehhanismides;**
- **tagada soolise võrdõiguslikkuse ja ELi soolise võrdõiguslikkuse alase õigustiku vastuvõtmise hindamine ühinemisprotsessi käigus.**

Meetmed	Vastutav organ	Ajakava
Viia koostöös Euroopa välisteenistusega ja liikmesriikidega ellu tegevuskava, mis on sätestatud komisjoni talituste ühises töödokumendis "Gender equality and women's empowerment: transforming the lives of girls and women through EU external relations 2016-2020";[74] kooskõlas selle uue raamistikuga:	KOMISJON: DEVCO/ECHO/NEAR/FPI Euroopa välisteenistus	2016–2019
- võidelda koos Euroopa välisteenistusega ja koostöös liikmesriikidega soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste edendamise eest ÜRO säästva arengu tegevuskava elluviimisel ja selle elluviimise jälgimisel ning Pekingi tegevusprogrammi elluviimisel	KOMISJON: DEVCO Euroopa välisteenistus	rakendamisel
- edendada koos Euroopa välisteenistuse ja liikmesriikidega soolist võrdõiguslikkust ning edendada ja kaitsta tüdrukute ja naiste õigusi, võttes aluseks ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava, laiahaardelise lähenemise ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidele 1325 ja 1820 ning ELi suunised naiste- ja tüdrukutevastase vägivalla kohta	KOMISJON: DEVCO/ECHO Euroopa välisteenistus	rakendamisel
- jätkata sellise tegevuse rahastamist ja jälgimist, millega edendatakse soolist võrdõiguslikkust arengukoostöö ja ELi naabruses asuvate riikidega tehtava koostöö ning humanitaarabi valdkonnas, sealhulgas kasutades arengukoostöös järjekindlalt OECD soomõõdikuid ning kogu ELi rahastatavas humanitaartegevuses soo ja vanuse mõõdikut, et hinnata, kas kindlaks on tehtud igas vanuses meeste ja naiste vajadused ja nõrgad kohad ning kas nendega on tegeletud	KOMISJON: DEVCO/ECHO	rakendamisel

74 SWD(2015) 182 final, 21.9.2015; nõukogu kinnitas dokumendi 26. oktoobril 2015.

Meetmed	Vastutav organ	Ajakava
- ka edaspidi jälgida, kas kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid täidavad ELi liikmeks saamise jaoks inimõigustealaseid, sh naiste ja meeste võrdõiguslikkusega seotud Kopenhaageni kriteeriume, ning neid riike selles toetada; jätkata jõupingutusi soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise lõimimiseks kõikidesse ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) ja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi kaudu rahastatavatesse asjakohastesse programmidesse	KOMISJON: NEAR	rakendamisel

Näitajad (vt ÜRO säästva arengu tegevuskava aastani 2030, 5. eesmärk)
Lõpetada kõikjal naiste ja tüdrukute diskrimineerimine mis tahes kujul.
Teha lõpp mis tahes kujul esinevale naiste- ja tüdrukutevastasele vägivallale avalikus ja erasektoris, sealhulgas inimkaubandusele ning seksuaalsele ja muul viisil ärakasutamisele.
Teha lõpp kahjulikele tavadele, nagu laste ja noorukite abielud, sundabielud ning naiste suguelundite moonutamine.
Tunnustada ja väärtustada tasustamata hooldamist ja kodutöid, osutades avalikke teenuseid, tagades taristu ja sotsiaalkaitse ning propageerides riigis sobival viisil kohustuste jagamist leibkonnas ja perekonnas.
Tagada, et naistel on võrdsed võimalused täielikult ja tõhusalt osaleda poliitikat, majandust ja avalikku elu käsitlevate otsuste tegemises kõikidel tasanditel.
Tagada seksuaal- ja reproduktiivtervise teenuste üldine kättesaadavus ning reproduktiivtervisega seonduvad õigused kooskõlas elanikkonna ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammiga ning Pekingi tegevusprogrammiga ja nende järelkonverentside aruannetega.
- Viia ellu reformid, et tagada naistele võrdne õigus majandusressurssidele ning juurdepääs maaomandile ja maa üle otsustamisele ning muus vormis varale, finantsteenustele, pärandile ja loodusvaradele kooskõlas riigisiseste õigusaktidega. - Suurendada võimalusi avardava tehnoloogia, eelkõige info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamist naiste mõjuvõimu suurendamiseks. - Võtta vastu ja tugevdada usaldusväärseid tegevuspõhimõtteid ja jõustatavaid rakendusakte soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamiseks kõikidel tasanditel.

6. Süvalaiendada soolist võrdõiguslikkust, rahastada soolise võrdõiguslikkuse tagamist ja teha koostööd kõigi toimijatega

Eesmärgid

- **Jätkata soolise võrdõiguslikkuse mõõtme lõimimist igasse ELi sekkumise etappi (tõhus soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamine);**
- **jätkata soolise võrdõiguslikkuse tõhusat ja tulemuslikku rahastamist ELis;**
- **teha tihedat koostööd kõigi soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas tegutsevate sidusrühmadega.**

Meetmed	Vastutav organ	Ajakava
Jätkata suuniste andmist ning tagada naiste ja meeste võrdõiguslikkusega tegeleva talitustevahelise töörühma kaudu tihe koostöö soolise võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevate komisjoni talituste vahel	KOMISJON: JUST / kõik peadirektoraadid	rakendamisel
Kaaluda soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamist käsitleva aruande esitamist	KOMISJON: JUST / kõik peadirektoraadid	2017
Jätkata soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks rahaliste vahendite eraldamist asjakohaste ELi programmide kaudu	KOMISJON: rahastavad peadirektoraadid	2017–2019
Võtta soolise võrdõiguslikkuse mõõdet arvesse 2020. aasta järgsete ELi rahastamisprogrammide ettevalmistamisel	KOMISJON: rahastavad peadirektoraadid	2017–2019
Analüüsida riiklikke strateegiadokumente ja jälgida soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas aset leidvat arengut	KOMISJON: JUST	2017
Jätkata vastastikuse õppe programmi raames liikmesriikide seas heade tavade vahetamise hõlbustamist	KOMISJON: JUST	kolm korda aastas
Korraldada soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamisega tegeleva kõrgetasemelise töörühma ning naiste ja meeste võrdsete võimaluste nõuandekomitee korrapäraseid koosolekuid	KOMISJON: JUST	kaks korda aastas
Jätkata soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ELis tehtavaid edusamme käsitleva aruande esitamist	KOMISJON: JUST	kord aastas
Koostada sisearuanne meetmete rakendamise kohta	KOMISJON: JUST / kõik peadirektoraadid	kord aastas

Näitajad
Avaldatud aruanne soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohta
Määrused, mis käsitlevad asjakohaseid tulevasi rahastamisprogramme
Tehtud analüüsid riiklike strateegiadokumentide kohta
Heade tavade vahetamise kordade arv
Korraldatud koosolekute arv
Avaldatud eduaruanded
Koostatud rakendusaruanded

2. lisa.
Valitud eesmärgid

1. ELi tasandi eesmärgid

Strateegiline soolise võrdõiguslikkuse tagamise kava (2016-2019) aitab saavutada järgmised olemasolevad eesmärgid.

Eesmärk	Allikas
Soolise lõhe puudumine tööhõives (20–64aastased)	Strateegia "Euroopa 2020": eesmärk jõuda meeste ja naiste 75 % tööhõivemäärani
Võimaldada lastehoiuteenust vähemalt 33 %le alla kolmeaastastest lastest ja vähemalt 90 %le lastest vanuses kolmest aastast kuni kohustusliku koolieani	2002. aastal Barcelonas toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel võetud eesmärgid, mida on kinnitatud Euroopa soolise võrdõiguslikkuse paktis (2011-2020)[75]
Alaesindatud soo vähemalt 40 %line esindatus börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorgani liikmete seas (v.a VKEd)	14. novembri 2012. aasta ettepanek võtta vastu direktiiv, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorganite liikmete seas

75 https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/119628.pdf.

2. Rahvusvahelisel tasandil kokku lepitud eesmärgid

25.-27. septembril 2015 võtsid ÜRO liikmesriigid vastu uue kõrgelennulise 2015. aasta järgse tegevuskava,[76] millega püütakse kaotada 2030. aastaks vaesus ning edendada kõikide riikide ühist majanduslikku õitsengut, sotsiaalset arengut ja keskkonnakaitset. Tegevuskava põhineb 17 eesmärgil, mille seas on eraldiseisev eesmärk soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamise kohta koos konkreetsete alaeesmärkide ja näitajatega ning sootundlikud alaeesmärgid teistes valdkondades.

Kuna tegevuskavas leppisid kokku kõik ÜRO liikmed, sealhulgas EL ja selle liikmeriigid, ja kuna seda kohaldatakse järgmise 15 aasta jooksul kõigi ÜRO liikmete suhtes, aitab käesolev strateegiline kava saavutada tegevuskava sootundlikud alaeesmärgid, eelkõige need, mis on hõlmatud 5. eesmärgiga:

5.1 Lõpetada kõikjal naiste ja tüdrukute diskrimineerimine mis tahes kujul.

5.2 Teha lõpp mis tahes kujul esinevale naiste- ja tüdrukutevastasele vägivallale avalikus ja erasektoris, sealhulgas inimkaubandusele ning seksuaalsele ja muul viisil ärakasutamisele.

5.3 Teha lõpp kahjulikele tavadele, nagu laste ja noorukite abielud ning sundabielud ning naiste suguelundite moonutamine.

5.4 Tunnustada ja väärtustada tasustamata hooldamist ja kodutöid, osutades avalikke teenuseid, tagades taristu ja sotsiaalkaitse ning propageerides riigis sobival viisil kohustuste jagamist leibkonnas ja perekonnas.

5.5 Tagada, et naistel on võrdsed võimalused täielikult ja tõhusalt osaleda poliitikat, majandust ja avalikku elu käsitlevate otsuste tegemises kõikidel tasanditel.

5.6. Tagada seksuaal- ja reproduktiivtervise teenuste üldine kättesaadavus ning reproduktiivtervisega seonduvad õigused kooskõlas elanikkonna ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammiga ning Pekingi tegevusprogrammiga ning nende järelkonverentside aruannetega.

5.a. Viia ellu reformid, et tagada naistele võrdne õigus majandusressurssidele ning juurdepääs maaomandile ja maa üle otsustamisele ning muus vormis varale, finantsteenustele, pärandile ja loodusvaradele kooskõlas riigisiseste õigusaktidega.

5.b. Suurendada võimalusi avardava tehnoloogia, eelkõige info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamist naiste mõjuvõimu suurendamiseks.

5.c. Võtta vastu ja tugevdada usaldusväärseid tegevuspõhimõtteid ja jõustatavaid rakendusakte soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tüdrukute mõjuvõimu suurendamiseks kõikidel tasanditel.

76 https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld.

3. lisa.

Soolise võrdõiguslikkuse mõõtme lõimimine Euroopa Komisjoni kõikidesse inimressurssidega seotud tavadesse ja tegevuspõhimõtetesse

Mitmekesisuse põhimõtte kohaldamine tähendab töötajate kõikvõimalike oskuste, pädevuste, omaduste ja teadmiste tunnustamist ka komisjonis. Seepärast on mitmekesisuse haldamine komisjoni jaoks väga oluline ja see on saanud tugevat poliitilist toetust. Sellega seoses pööratakse erilist tähelepanu kõrgema juhtkonna ülesandele kindlustada sellel tasandil tulemuste saavutamine.

Keskendutakse kolmele esmatähtsale eesmärgile:

- kaasav ja tulemuskeskne töökeskkond, mis tuleb kasuks kõikidele töötajatele;
- komisjoni praeguse koosseisu ametiaja lõpuks on saavutatud naiste 40 % esindatus komisjoni tipp- ja keskastme juhtide seas ning jõutud tipptasemel oskuseni meelitada ligi ja hoida tööl puudega töötajaid;
- komisjoni töökeskkond peab olema tulemuskeskne, nii et töötajatel oleks võimalus korraldada oma tööd sõltumatult ning ühildada omavahel töö ja muu tegevus (töö- ja eraelu tasakaal). Üleminekul tõeliselt kaasavale töökeskkonnale ja selle keskkonna säilitamisel võib olla kasu mitmest teavitusalgatusest ning õppe- ja arenguraamistikust.

The Commission working environment needs to be results-oriented, so that staff is free to organise their work autonomously and manage the relationship between work and other activities (work-life balance). There could be several communication initiatives and a learning and development framework to trigger and sustain the shift to a genuinely inclusive workplace.

4. lisa.
ELi 2014.–2020. aasta rahastamisprogrammid, mis aitavad saavutada siinse strateegilise kava eesmärke

Soolise võrdõiguslikkuse edendamist ja süvalaiendamist võimaldab mitu ELi rahastamisprogrammi aastateks 2014-2020, mis hõlmavad:

- Euroopa struktuuri- ja investeerimisfonde;
- Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi;
- õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi;
- teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi "Horisont 2020";
- programmi "Eramus+" (ELi programm hariduse, koolituse, noorsootegevuse ja spordi rahastamiseks);
- Euroopa ühendamise rahastut (ELi programm üleeuroopalise võrgu projektide kaasrahastamiseks);
- arengukoostöö rahastamisvahendit;
- Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendit;
- demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendit ning
- Euroopa tööhõive ja sotsiaalse innovatsiooni programmi.

Kui programmid sisaldavad soolise võrdõiguslikkuse eesmärki ja nende raames kasutatakse soolise võrdõiguslikkuse näitajaid, mis võimaldavad kindlaks teha eraldatud summad, võib ette näha soolise võrdõiguslikkuse **soovitusliku rahastamise**.

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid aastateks 2014–2020, eriti Euroopa Sotsiaalfond (ESF) ja Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF), on peamised finantshoovad naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kaitsmisel. Liikmesriikide ja komisjoni kokku lepitud rakenduskavade alusel kulutatakse soolist võrdõiguslikkust edendavatele meetmetele 2014.-2020. aastal hinnangute kohaselt ligikaudu **5,85 miljardit eurot**.

ESFi kulutustest on aastatel 2014–2020 ligikaudu **4,6 miljardit eurot** kavandatud soolise võrdõiguslikkuse jaoks, sellest 1,6 miljardit eurot 12 liikmesriigi[77] valitud investeerimisprioriteedi "naiste ja meeste võrdõiguslikkus kõigis valdkondades, kaasa arvatud töö saamisel ja karjääri edendamisel, töö- ja eraelu ühitamine ning võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise edendamine" tarvis.

Ligikaudu **1,25 miljardit eurot** ERFi vahendeid on kavas investeerida lastehoiutaristusse.

77 AT, CZ, DE, ES, FI, GR, HU, IT, PL, PT, SK ja UK.

Õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programm

Umbes **440 miljonit eurot** on eraldatud õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi jaoks, millel on üheksa konkreetset eesmärki, sealhulgas üks soolise võrdõiguslikkuse tagamiseks ning üks naiste-, laste- ja noortevastase vägivalla tõkestamiseks ja sellega võitlemiseks ning ohvrite ja riskirühmade kaitsmiseks. Nende kahe eesmärgi jaoks on praegu ette nähtud umbes **35 % õiguste, võrdõiguslikkuse ja kodakondsuse programmi vahenditest**.

Arengukoostöö rahastamisvahend

Paljude teiste sihipäraste meetmete rahastamise kõrval eraldatakse **100 miljonit eurot** tüdrukute ja naiste elu parandamiseks **2014.–2020. aasta üleilmsete avalike hüvede ja probleemide programmi** raames. Sellest 70 miljonit eurot on ette nähtud eelarvereale "sooline võrdõiguslikkus, naiste mõjuvõimu suurendamine ning tüdrukute õiguste kaitsmine" ning 30 miljonit eurot eelarvereale "laste heaolu", mis hõlmab 18 miljonit eurot selleks, et kaotada kahjulikud tavad, nagu naiste suguelundite moonutamine ja laste abielud.

Lisaks süvalaiendatakse soolist võrdõiguslikkust kahepoolsetes ja piirkondlikes geograafilistes programmides. Selline on näiteks arengukoostöö rahastamisvahendi Aasia ja Ladina-Ameerika programm, mille raames eraldatakse 16-18 miljonit eurot konkreetsete soolise võrdõiguslikkuse meetmete tarvis, või 2 miljoni euro suuruse eelarvega soolise võrdõiguslikkuse rahastamisvahend Albaanias.

Programm "Horisont 2020"

Programmi "Horisont 2020" raames edendatakse soolist võrdõiguslikkust kolmel viisil:

- sooline tasakaal nõuanderühmades (eesmärk 50 %) ja hindamiskomisjonides (40 %) – andmed avaldatakse programmi "Horisont 2020" järelevalvearuannetes;
- toetusesaajaid julgustatakse seadma endale siht tagada projektidesse kaasatavates uurimismeeskondades sooline tasakaal ja võrdsed võimalused;
- sooline mõõde teadustegevuses (st naiste ja meeste bioloogiliste omaduste ja sotsiaalsete/kultuuriliste tegurite arvessevõtmine).

Peale selle eraldatakse 2014.-2017. aasta tööprogrammi "Teadus koos ühiskonnaga ja ühiskonna heaks" raames umbes **43 miljonit eurot projektidele, millega suurendatakse teadlikkust soolisest võrdõiguslikkusest ja edendatakse selle rakendamist teadussüsteemis ja -asutustes**.

5. lisa.
Riiklikud soolise võrdõiguslikkuse strateegiad/tegevuskavad (september 2015)

Rõõmustav on asjaolu, et üha suurem arv liikmesriike on vastu võtnud riiklikud strateegiad või tegevuskavad, milles käsitletakse sidusas ja kooskõlastatud raamistikus soolist võrdõiguslikkust. Lisaks on mitu liikmesriiki vastu võtnud temaatilised tegevuskavad, milles keskendutakse konkreetsetele probleemidele, nagu sooline vägivald. Soolise võrdõiguslikkuse strateegiate tegelik rakendamine liikmesriikides ja poliitikavaldkondades on lahknevate sotsiaal-majanduslike, kultuuriliste ja institutsiooniliste tingimuste tõttu ebaühtlane. Riiklike strateegiate ja tegevuskavade väljatöötamist ja rakendamist on mõjutanud varasemad soolise võrdõiguslikkuse alased Euroopa raamistikud, mida liikmesriigid peavad riiklike sammude astumisel tugevaks liikumapanevaks jõuks[78].

ACTIONS	Vastuvõetud dokument	Staatus*
Austria	Riiklik tegevuskava naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta tööturul	VH[79]
	Riiklik naistevastase vägivalla vastu võitlemise tegevuskava (2014)	VH
	4. riiklik inimkaubanduse vastase võitluse tegevuskava (2015-2017)	VH
	Läbivaadatud riiklik ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 rakendamise tegevuskava (2012. aasta läbivaadatud riiklik tegevuskava)	VH
	Riiklik naiste tervise tegevuskava	P
Belgia	4. riiklik partneritevahelise vägivalla ja muus vormis perevägivalla vastu võitlemise tegevuskava (2010-2014)[2]	VH
	Riiklik soolise vägivalla vastase võitluse tegevuskava (2015-2019)	
	Föderaalne soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise tegevuskava (2015-2019)	VH
	Naisi, rahu ja julgeolekut käsitlev 2. riiklik tegevuskava (2013-2016), millega rakendatakse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325	VH
	3. riiklik inimkaubanduse ja inimeste ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu võitlemise tegevuskava (2015-2019)	VH

78 "Recent developments and current priorities in the field of gender equality" ("Hiljutine areng ja hetkeprioriteedid soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas"), soolise võrdõiguslikkuse ekspertide Euroopa võrgustik, 2014.
79 Riiklik tegevuskava kehtestati algselt aastateks 2010–2013, valitsuse programmiga kinnitati selle pikendamine aastateks 2013–2018,

ACTIONS	Vastuvõetud dokument	Staatus*
Bulgaaria	Riiklik soolise võrdõiguslikkuse edendamise strateegia (2009-2015)	VH
	Iga-aastane soolise võrdõiguslikkuse edendamise tegevuskava (2009-2015)	VH
Horvaatia	Riiklik soolise võrdõiguslikkuse poliitika (2011-2015)	VH/PH
	Naisettevõtluse arendamise strateegia (2014-2020) ja selle rakendamise tegevuskava	VH
	Riiklik diskrimineerimise vastase võitluse kava (2015–2020)	P[81]
	Riiklik perevägivalla eest kaitsmise strateegia (2011-2016)	VH
	Riiklik tegevuskava, et rakendada ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 naiste, rahu ja julgeoleku kohta (2011–2014)	VH
	Riiklik inimõiguste kaitsmise ja edendamise programm (2013-2016)	VH
	Riiklik inimkaubanduse tõkestamise kava (2012–2015)	VH
Küpros	Riiklik koduvägivalla tõkestamise ja selle vastu võitlemise tegevuskava (2010–2013)	VH[82]
	Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse tegevuskava (2014–2017)	VH
	Riiklik tegevuskava soolise võrdõiguslikkuse kohta hariduses (2014–2017)	VH
	Riiklik inimkaubanduse vastase võitluse tegevuskava (2013–2015)	VH
Tšehhi	Riiklik soolise võrdõiguslikkuse kava - valitsuse prioriteedid ja menetlused naiste ja meeste võrdõiguslikkuse edendamisel (igal aastal alates 1998. aastast)	VH
	Meeste ja naiste võrdsete võimaluste strateegia (2014-2020)	VH
	Tegevuskava naiste võrdse esindatuse saavutamiseks poliitikas ja vastutavatel ametikohtadel (2015)	VH
	2. riiklik koduvägivalla ennetamise tegevuskava (2015–2018)	VH

80 Riiklik tegevuskava kavandati eeskätt võitluseks koduvägivallaga, kuid nüüd võideldakse selle abil ka naiste suguelundite moonutamise, sundabielude ja aukuritegudega seotud vägivalla vastu.
81 Töörühmad, kes selle kava koostasid, on hakanud välja selgitama probleeme ja püstitama eesmärke töö- ja tööhõive valdkonnas.
82 Nõuandekomitee valmistab praegu ette 2. tegevuskava aastateks 2016-2018, mis kätkeb esimese tegevuskavaga hõlmamata meetmeid, nagu ühtse keskandmebaasi loomine.
83 Tegevuskava tutvustatakse ja arutatakse igal aastal parlamendis.

ACTIONS	Vastuvõetud dokument	Staatus*
Taani	Iga-aastane riiklik soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava	PH[83]
	Riiklikud soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise tegevuskavad (2007-2011; alates 2012. aastast)	VH
	Laste ja perede strateegia (2012–2020)	
	Koduvägivalla vastase võitluse tegevuskava (2014)	VH
	Inimkaubanduse vastase võitluse tegevuskava (2015-2018)	VH
	Riiklik tegevuskava seoses aukuritegudega seotud vägivallaga (alates 2012. aastast)	VH
Eesti	Tegevuskava meeste ja naiste palgalõhe vähendamiseks (2012–2016)	VH
	Laste ja perede arengukava (2012–2020)	VH
	Vägivalla vähendamise arengukava (2015-2020)[84]	VH
	Heaolu arengukava (2016–2023)[85]	P
Soome	Valitsuse soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava (2011-2015)	VH
	Riiklik naistevastase vägivalla vähendamise tegevuskava (2010–2015)	VH
Prantsusmaa	Soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava; soolise võrdõiguslikkuse eelnõu (alates 2012. aastast)	PH
	Kolmeaastased naistevastase vägivalla vastu võitlemise tegevuskavad (2008-2010; 2011-2013; 2014-2016)	VH[86]
Saksamaa	Tööturule taassisenemise väljavaadete tegevuskava (alates 2008. aastast)	VH
	Esimene soolise võrdõiguslikkuse aruanne (föderaalvalitsuse soolise võrdõigus-likkuse poliitika tugiraamistik) (2011)	VH
	2. valitsuse tegevuskava võitlemiseks naistevastase vägivalla vastu (alates 2007. aastast)	VH

84 Eesmärk on vähendada koduvägivalda, lastevastast vägivalda, soolist vägivalda ja inimkaubandust.
85 Hõlmab tööd, tööhõivet, sotsiaalkindlustust, sotsiaalset kaasamist, soolist võrdõiguslikkust ja võrdseid võimalusi.
86 Valitsus on esitanud kavad suunistena, ilma raamseaduseta.

ACTIONS	Vastuvõetud dokument	Staatus*
Kreeka	Riiklik tegeliku soolise võrdõiguslikkuse programm (2010-2013, pikendatud kuni 2015. aastani)[87]	VH
	Riiklik sotsiaalse kaasamise kava (2014), millega edendatakse ühtlasi soolist võrdõiguslikkust ja võideldakse diskrimineerimise vastu	VH
Ungari	Valitsuse resolutsioon nr 1004/2010 (I. 21.); riiklik soolise võrdõiguslikkuse edendamise strateegia - suunised ja eesmärgid 2010–2021	VH
	Inimkaubanduse vastase võitluse strateegia (2013-2016)	PH
Iirimaa	Riiklik naisi käsitlev strateegia (2007-2016)	VH
	2. riiklik tegevuskava naiste, rahu ja julgeoleku kohta (2015)	
	Riiklik strateegia, mis käsitleb kodu-, seksuaal- ja soolist vägivalda (2010–2014)[88]	VH
	Riiklik inimkaubanduse ennetamise ja selle vastu võitlemise tegevuskava (2009)[89]	VH
Itaalia	Riiklik reformikava, mis sisaldab eeskirju soolise vägivalla ja peresisese kuritarvitamise kaotamise kohta (2014)	VH
	Seksuaalse vägivalla ja jälitamise vastane erakorraline tegevuskava (alates 2010. aastast)	VH
Läti	Soolise võrdõiguslikkuse rakendamise kava (2012-2014)	VH
	Riiklikud perepoliitikasuunised (2011–2017), mis hõlmavad koduvägivalda	VH
	Naiste ja meeste võrdsete võimaluste ja õiguste suunised (2016-–2020)	P
Leedu	Riiklik naiste ja meeste võrdsete võimaluste programm (2010-2014)	VH/PH
	Riikliku naiste ja meeste võrdsete võimaluste programmi (2010-2014) rakendamise aruanne (2015)	VH
	Riiklik naiste ja meeste võrdsete võimaluste programm (2015–2021)	VH/PH
	Riikliku programmi rakendamise riiklik tegevuskava (2015–2017)	VH

87 2015. aasta juulis loodi programmi ajakohastamisega tegelev töörühm.
88 Valitsus peaks üsna pea heaks kiitma 2. riikliku strateegia.
89 Järgmise riikliku tegevuskava koostamine on jõudnud lõppetappi.

ACTIONS	Vastuvõetud dokument	Staatus*
Luksemburg	Riiklik naiste ja meeste võrdõiguslikkuse tegevuskava (2009-2014, ajakohastatud ajavahemikuks 2015–2018)	VH
	Strateegia soolise esindatuse parandamiseks otsustustasandil (2014)	VH
	Valitsuse programm töö- ja pereelu ühitamise kohta (2014-2019)	VH
	Valitsuse strateegia meeste ja naiste parema tasakaalu saavutamiseks majanduslikke ja poliitilisi otsuseid tegevates organites (2014)	VH
	Riiklik seksuaalhariduse ja emotsionaalse hariduse tegevuskava (2012)	VH
Malta	Riiklik naistevastase vägivalla vastu võitlemise tegevuskava (2013–2015)[90]	VH
	Valitsuse poliitika soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise kohta praktikas (2012)[91]	PH
Madalmaad	Meedia emantsipeerumise poliitika (2013–2016)	VH
	Erikava naiste jaoks riigiasutuste tippjuhtkonnas (2013)	VH
Poola	Riiklik võrdse kohtlemise tegevuskava (2013-2016)	VH
	Riiklik perevägivalla vastu võitlemise programm (2006-2013, ajakohastatud ajavahemikuks 2014–2020)	VH
	Inimkapitali arengu strateegia (2020)	GA[92]
Portugal	5. riiklik kava soolise võrdõiguslikkuse, kodakondsuse ja diskrimineerimiskeelu kohta (2014-2017)	
	5. riiklik kava koduvägivalla ja soolise vägivalla tõkestamise ja selle vastu võitlemise kohta (2014–2017)	VH
	3. riiklik kava inimkaubanduse vastase võitluse kohta (2014-2017)	VH
	3. tegevuskava naiste suguelundite moonutamise tõkestamise ja kaotamise kohta (2014-2017)	VH
Rumeenia	Riiklik naiste ja meeste võrdsete võimaluste strateegia (2010-2012, ajakohastatud ajavahemikuks 2014–2017)	VH
	Riiklik koduvägivalla tõkestamise ja selle vastu võitlemise strateegia (2013–2017) ja tegevuskava	VH

90 Kavast andi teada 2012. aastal.
91 Selles poliitikas korratakse taas, et valitsusasutused ja avaliku sektori organisatsioonid vastutavad soolise võrdõiguslikkuse poliitika rakendamise ja soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise eest.
92 Riikliku tegevuskava koostamist nõutakse diskrimineerimisvastases aktis.
93 Resolutsiooni projekti arutati soolise võrdõiguslikkuse eksperdinõukogus 2015. aasta veebruaris ja see on olnud alates 2. aprillist 2015 avalikul arutelul.

ACTIONS	Vastuvõetud dokument	Staatus*
Slovakkia	Riiklik naistevastase vägivalla tõkestamise ja kaotamise tegevuskava (2014-2019)	VH
	Riiklik soolise võrdõiguslikkuse strateegia (2014-2019)	VH
	Riiklik soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava (2014-2019)	VH
Sloveenia	Resolutsioon perevägivalla tõkestamist käsitleva riikliku programmi kohta (2009-2014)	VH
	Naistele ja meestele võrdsete võimaluste tagamise riiklikku programmi käsitleva resolutsiooni projekt (2015)	P[93]
Hispaania	Strateegiline võrdsete võimaluste kava (2014-2016)	VH
	Erikava, milles käsitletakse naiste ja meeste võrdõiguslikkust tööturul ning võitlust palkadega seotud diskrimineerimise vastu (2015–2017)	P
	2. tegevuskava naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta infoühiskonnas (2014-2017)	VH
	Riiklik naistevastase vägivalla kaotamise tegevuskava (2013-2016)	VH
	Kava naiste toetamiseks maapiirkondades (2015–2018)	VH
	Ulatuslik perekonna toetamise kava (2015–2017)	VH
	Ulatuslik kava võitlemiseks seksuaalse ärakasutamise eesmärgil toimuva naiste ja tüdrukutega kaubitsemise vastu (2015–2018)	VH
	Riiklik naiste suguelundite moonutamise vastane protokoll (2015)	VH
Rootsi	Valitsuse teatis 2011/12:3 soolise võrdõiguslikkuse eesmärgi kohta (2011-2014)	VH
	Valitsuse teatis 2008/09:198 strateegia kohta, mis käsitleb soolist võrdõiguslikkust tööturul ja ärisektoris (2009)	VH

ACTIONS	Vastuvõetud dokument	Staatus*
	Valitsuse teatis 2007/08:39 tegevuskava kohta, mille abil võidelda meeste vägivallaga naiste vastu, aukuritegudega seotud vägivalla ja rõhumisega ning vägivallaga samasooliste suhtes (2008, ajakohastatud ajavahemikuks 2011–2014)	VH
	Tegevuskava, millega ennetada ja takistada noorte abiellumist vastu nende tahtmist (2010)	VH
	Strateegia soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamiseks valitsusasutustes (2012–2015)	VH
Ühendkuningriik	Võrdõiguslikkuse akt 2010 (millesse lisati 2011. aastal kohustus tagada avalikus sektoris võrdõiguslikkus)	PH
	Võrdõiguslikkuse strateegia: õiglasema Suurbritannia ülesehitamine (2006-2016)	PH
	Üleskutse lõpetada naiste- ja tüdrukutevastane vägivald (igal aastal läbivaadatavad tegevuskavad; hiliseim neist on pärit 2014. aasta märtsist)	PH
	Naiste- ja tüdrukutevastase vägivalla kaotamise tegevuskava (alates 2011. aastast)	VH
	Naiste suguelundite moonutamise tõkestamise programm (2014)	VH

Allikad: Soolise võrdõiguslikkuse ekspertide Euroopa võrgustiku riiklikud eksperdid (2015. aasta riigipõhised andmed), EIGE, Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament.

* PH: parlamendi heakskiidetud, VH: valitsuse heakskiidetud; P: projekt.

6. lisa.

Liikmesriikide võrdõiguslikkuse strateegiates/ tegevuskavades käsitletavad peamised poliitikavaldkonnad (september 2015)

Riiklikes soolise võrdõiguslikkuse strateegiates keskenduti esialgu tööturule, kehtestades õigusaktid ja reguleerivad meetmed naiste ja meeste võrdse kohtlemise kohta tööhõives. Viimastel aastatel on sotsiaal-majanduslikud muudatused kaasa toonud laiema sekkumise muudesse asjakohastesse küsimustesse nii tööturul (palgalõhe, tööaeg, töö- ja eraelu tasakaal) kui ka muudes valdkondades, nagu naistevastane vägivald, tervishoid, majanduslike ja poliitiliste otsuste tegemine[94]. Neid küsimusi on käsitletud liikmesriikide strateegiates ja tegevuskavades järgmiselt:

	Sotsiaalne kaasamine ja vaesus	Haridus ja koolitus	Juurdepääs tervishoiu-teenustele	Sooline vägivald	Majandus ja tööturg	Soo-stereo-tüübid	Töö- ja pereelu ühitamine	Otsuste tegemine
Austria	x	x	x	x	x	x	x	x
Belgia	x			x	x			x
Bulgaaria	x	x	x	x	x	x	x	
Küpros	x	x	x	x	x	x	x	x
Tšehhi	x	x	x	x	x	x	x	
Taani	x	x	x	x	x	x	x	x
Eesti		x		x	x	x	x	
Prantsus-maa	x	x	x	x	x	x	x	x
Saksamaa	x	x	x	x	x	x	x	x
Kreeka	x	x	x	x	x	x	x	x
Ungari	x	x	x	x	x	x	x	x
Iirimaa	x	x	x	x	x	x	x	x

94 "Recent developments and current priorities in the field of gender equality" ("Hiljutine areng ja hetkeprioriteedid soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas"), soolise võrdõiguslikkuse ekspertide Euroopa võrgustik, 2014.

	Sotsiaalne kaasamine ja vaesus	Haridus ja koolitus	Juurdepääs tervishoiu-teenustele	Sooline vägivald	Majandus ja tööturg	Soo-stereo-tüübid	Töö- ja pereelu ühitamine	Otsuste tegemine
Itaalia	x			x	x	x	x	x
Läti				x	x	x	x	
Leedu		x	x	x	x		x	
Luksemburg	x	x	x	x	x	x	x	x
Malta	x	x	x	x	x	x	x	x
Madalmaad	x	x	x	x	x	x	x	x
Portugal	x	x	x	x	x	x	x	
Rumeenia	x	x		x	x	x	x	
Sloveenia	x	x	x	x	x	x	x	x
Hispaania	x	x	x	x	x	x	x	x
Rootsi	x	x	x	x	x	x	x	
Horvaatia	x	x	x	x	x	x	x	x
Soome	x	x	x	x	x	x	x	x
Poola	x	x	x	x	x	x	x	x
Slovakkia	x	x	x	x	x	x	x	x
Ühendku-ningriik	x	x	x	x	x	x	x	x

Allikad: Soolise võrdõiguslikkuse ekspertide Euroopa võrgustik, EIGE, Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament.

KUST SAAB ELi VÄLJAANDEID?

Tasuta väljaanded:

- üksikeksemplarid:
  EU Bookshopi kaudu (http://bookshop.europa.eu);
- rohkem eksemplare ning plakatid ja kaardid:
  Euroopa Liidu esindustest (http://ec.europa.eu/represent_et.htm),
  delegatsioonidest väljaspool ELi (http://eeas.europa.eu/delegations/index_et.htm),
  kasutades Europe Direct'i teenistust (http://europa.eu/europedirect/index_et.htm)
  või helistades infotelefonile 00 800 6 7 8 9 10 11 (kõikjalt EList helistades tasuta) (*).

(*) Antav teave on tasuta nagu ka enamik kõnesid (v.a mõne operaatori, hotelli ja telefonikabiini puhul).

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (http://bookshop.europa.eu).

DS-04-15-858-ET-N

Väljaannete talitus

ISBN 978-92-79-53411-9